



HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Yhdessä tekemisen meininki!

Ryhmäytämisen toteuttaminen
ammattillisessa erityisoppilaitoksessa

Elina Junnola

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 11 / 2015

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Elina Junnola	Sivumäärä 45 ja 21 liitesivua
Työn nimi Yhdessä tekemisen meininki! Ryhmyttämisen toteuttaminen ammatillisessa oppilaitoksessa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Heli Eischer, Heini Kapanen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Validia Ammattiopisto	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tilaaja on Validia Ammattiopisto. Validia ammattiopisto on ammatillinen erityisoppilaitos, jonka pääkampus sijaitse Järvenpäässä. Kaikilla Validia Ammattiopistossa opiskelevilla nuorilla on erityisopetuksen tarve ja perusteet.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää uusia ryhmyttämiskäytänteitä ja luoda niistä malleja, joita sovelletaan koko oppilaitoksessa. Tavoitteena on myös yhteisöllisyyden lisääminen ja opiskelijoiden kiinnittäminen osaksi koko oppilaitosyhteisöä. Tulevaisuuden toimintamalli on, että oppilaitoksemme opiskelijat toteuttavat ryhmyttämistä toisilleen. Tämä ei poista orientaatiotuntien ja ohjatun ryhmyttämisen merkitystä. Myös opetushenkilöstön ryhmytyminen ja yhteisöllisyys vaikuttaa suurelta osin oppilaitoksen ilmapiiriin.</p> <p>Toimin Validia Ammattiopiston kehittämistyöryhmässä, jonka kanssa olemme suunnitelleet ja toteuttaneet aloittavien opiskelijoiden ryhmyttämispäiviä. Tästä kehittämistyöstä sain aiheen opinnäytetyöhöni.</p> <p>Opinnäytetyöni perustuu vuoden aikana keräämääni materiaaliin, joita ovat kirjalliset palautekyselyt ja haastattelut. Olen haastatellut oppilaitoksemme asiantuntijoita sekä opetushenkilöstöä. Lisäksi olen vieraillut muissa oppilaitoksissa haastattelemassa heidän asiantuntijoitaan. Olen käyttänyt aineiston keruussa ja analysoinnissa kvalitatiivista tutkimusmenetelmää.</p> <p>Opinnäytetyön sivutuotoksena syntyi Pieni ryhmyttämispöytäkirja, johon olen koonnut käytännön ohjeita ryhmyttämisen suunnittelun avuksi Validia Ammattiopistoon.</p> <p>Tutkimukseni johtopäätöksistä tärkein on mielestäni yhteisöllisyyden ja ryhmytymisen tärkeys oppilaitoksessamme. Juuri tästä syystä tulisi yhteisöllisyyden ja ryhmytymisen tukemiseen varata enemmän resursseja. Uusi opetussuunnitelma antaa hyvän mahdollisuuden toteuttaa uutta ryhmyttämismallia liitämällä ryhmyttämisen suunnittelun ja toteutuksen oppimiseen ja oppimisprosessiin.</p>	
Asiasanat ryhmyttäminen, ryhmytyminen, ryhmä, yhteisöllisyys, osallisuus, toiminnallisuus, yhteishenki	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activity and Youth Work

ABSTRACT

Author Elina Junnola	Number of Pages 45 and 21 appendix pages
Title Community spirit! Implementation of grouping a vocational college	
Supervisor(s) Heli Eischer, Heini Kapanen	
Subscriber and/or Mentor Validia Vocational College	
Abstract <p>Validia Vocational College, located in Järvenpää, Finland, is a vocational college providing vocational training and education for students with special needs. The student body in Validia has the established need for special vocational education. This thesis has been subscribed by Validia.</p> <p>The objective of this thesis is to develop new methods for group forming and to create applications which can be applied throughout Validia College. The aim is to increase students' sense of belonging to the college community. In future, the ideal situation should be that the group forming process is led and implemented by students for students. This will not remove the need for faculty led orientation and group forming, but complement it. The application of the methods will also have an impact on the faculty group forming and work atmosphere.</p> <p>I am a member of Validia College's development committee, working on group forming for new students. My experience from this role gave me the idea for this dissertation.</p> <p>The data collection was done during the past calendar year and was sourced through interviews and inquiries. Interviews were gathered from faculty members and subject matter experts within our college and from other similar institutions. I have utilized qualitative methods in data sourcing and analysis.</p> <p>As a positive by-product of this development work, I have collated ideas and suggestions to a booklet, which can be utilized in Validia to support group forming in planning and within curriculum.</p> <p>The most important finding of my research is the importance of students - and faculty - group forming. Sense of belonging and being member of an institution. This is an area that should be supported with additional resources. The new curriculum provides a conducive frame work to successfully implement and integrate group forming to learning and learning process.</p>	
Keywords Group forming, vocational college, community spirit	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 AMMATILLISET ERITYISOPPILAITOKSET	6
2.1 Historiaa	6
2.2 Ammatilliset erityisoppilaitokset nykypäivänä	6
2.3 Validia Ammattiopisto	7
3 TAVOITTEET	9
3.1 Oppilaitosyhteisöön ryhmäytyminen	9
3.2 Oma ryhmä tutuksi	10
3.3 Ryhmät tutuiksi toisilleen	10
3.4 Ryhmäyttämismalli osaksi oppimista	10
3.5 Laatu ja jatkuvuus	11
4 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT	12
4.1 Aikataulu	12
4.2 Haasteet	13
4.3 Ryhmäyttämisen kolmivaiheinen prosessi	14
4.4 Menetelmät ja toimintatavat	15
4.5 Haastattelut	16
4.6 Tietopohja	16
4.7 Oman ammatillisen osaamisen hyödyntäminen	17
4.8 Käsitteet	17
5 RYHMÄYTYMINEN VALIDIA AMMATTIOPISTOSSA	19
5.2 Taustaa	20
5.3 Kehittämistyö	21
5.4 Ryhmäyttämispäivät Holman leirikeskuksessa 2014	22
6 RYHMÄYTTÄMINEN SYKSY 2015	30
6.1 Ryhmäyttämispäivien suunnittelu	30
6.2 Aloittavien opiskelijoiden ryhmäyttäminen	31
6.3 Fyysinen toimintaympäristö	31
6.4 Toiminnallisuus	32
6.5 Toteutus	32
6.6 Palaute	34
7 TULOKSET	38
8 POHDINTAA	39
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	41
10 LÄHTEET	43
11 LIITTEET	45

1 JOHDANTO

Valitsin opinnäytetyöni aiheeksi omaan työhöni läheisesti liittyvän ryhmäyttämisen. Työskentelen Validia ammattiopistossa ohjaajana ja olen ollut mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa ryhmäyttämispäiviä aloittaville opiskelijaryhmille. Koen ryhmäyttämisen tärkeäksi osaksi opintojen aloitusta. Hyvä ryhmäyttäminen ja ryhmäytyminen tukee opintojen sujumista koko opintopolun ajan. Yhteisöllisyyden ja joukkoon kuulumisen tunne on tärkeä osa opiskelijoiden elämää. Kukaan nuori ei halua jäädä oman opiskelijaa yhteisönsä ulkopuolelle, joten hyvä ryhmäyttäminen ennalta ehkäisee omalta osaltaan kiusaamista ja syrjäytymistä.

Olen vierailut syksyn 2015 aikana sekä Keskuspuiston ammattiopistossa että Ammattiopisto Variassa tutustumassa heidän ryhmäyttämiskäytäntöihinsä. Molemmilla käynteillä jaoin puolin ja toisin arvokasta osaamista ja tietoa toisillemme. Ryhmäyttämisen toteuttaminen on usein resurssikysymys, mutta se vaatii myös tahtotilaa ja ymmärrystä asian tärkeydestä. Ketään ei voida vaatia toteuttamaan ryhmäyttämistä pakotetusti. Opinnäytetyöprosessi opetti itselleni ennen kaikkea sen, että ryhmäyttämisen ideoinnin ja toteutuksen ei tarvitse olla henkilökunnan varassa, vaan opiskelijat voivat suunnitella kokonaisuuden oppituntien puitteissa. Samalla kun he ryhmäyttämisosiossa suunnitellessaan kartuttavat osaamistaan, myös opinnot etenevät, kun toiminta muunnetaan osaamispisteiksi.

Työ opettaa monenlaisia taitoja, kuten vuorovaikutusta, viestintää, äidinkieltä, liikuntaa, markkinointia, asiakaspalvelua, visuaalisuutta, organisointitaitoja ja työvälineohjelmien käyttöä. Koko suunnittelu- ja toteuttamisprosessi on iso kokonaisuus, joka opettaa paljon enemmän kuin sama asia teoriassa opeteltuna. Ryhmäytymispäivistä tulee opiskelijoiden toteuttamina varmasti monipuolisia ja mielenkiintoisia. Kuvaan tekstissäni vuosien 2014 – 2015 aikana Validia Ammattiopiston moniammatillisessa työryhmässä toteutettua kehittämistyötä ja sen tuloksia. Kehittämistyö jatkuu edelleen ja tuloksia saamme todistaa konkreettisesti joka päivä ryhmissä, jotka ovat olleet mukana prosessissa. Oma osaamiseni ja ymmärrykseni on lisääntynyt opinnäytetyön edetessä. Olen tehnyt virheitä ja ottanut niistä opiksi. Tärkein oppi on ollut, että näin näennäisen epäonnistumisen voi kääntää onnistumiseksi.

2 AMMATILLISET ERITYISOPPILAITOKSET

2.1 Historiaa

Ammatillinen erityisopetus tuli Suomeen 1800-luvun puolivälissä. Tavoitteena jo tuolloin oli tehdä vajaakuntoisista henkilöistä työkykyisiä yhteiskunnan jäseniä. Mallia opetuksen järjestämiseen haettiin Pohjoismaista ja Keski-Euroopasta. Erityisesti Tanska oli tuolloin erityisopetuksen edelläkävijä. Käsityöammatit ja työhön kasvattaminen olivat merkittävässä roolissa. Tarkoituksena oli koulutuksen lisäksi tarjota ammatti ja työllistää vajaakuntoiset henkilöt. Musiikki-, puutarha-, maatalous- ja muut käytännönot olivat tyypillisimpiä erityisopetuksen aloja.

Tarve erityisopetukselle lähti täysin yhteiskunnan tarpeista. Nähtiin, että on yhteiskunnalle edullisinta, jos vajaakuntoiset koulutetaan ammattiin, jolla he voivat elättää itsensä. Tuohon aikaan oli yleistä, että esimerkiksi kuulovammaisille, näkövammaisille ja kehitysvammaisille oli omat ammattioppilaitoksensa. Samaten miehet ja naiset opiskelivat eri oppilaitoksissa. Näistä esimerkkeinä näkövammaisille naisille perustettu Sokeainkoti ja Sokeain miesten työkoulu, jossa koulutettiin vain miehiä. (Mänty 2000, 88–91.)

Toisen maailmansodan jälkeen oli tarve sotainvalidien uudelleen koulutukselle. Vammaisjärjestöt ja -säätiöt perustivat tuolloin oppilaitoksia sotainvalidien tarpeisiin.

2.2 Ammatilliset erityisoppilaitokset nykypäivänä

Ammatilliset erityisoppilaitokset ovat vastanneet yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin ja tänä päivänä koulutuksen tavoitteena on ammattiin kouluttamisen lisäksi kuntoutus ja itsenäiseen elämään valmentautuminen. Ammatilliset erityisoppilaitokset ovat kasvaneet ja kehittyneet vastaamaan yhteiskunnan tämän hetkisiin koulutus-tarpeisiin. Valmentavan koulutuksen osuus on kasvanut ja näin ollen se on tärkeässä roolissa puhuttaessa Ammatillisesta erityisopetuksesta.

Valmentava koulutus on usein osa vammaisen henkilön opintopolkua kohti ammatillista tutkintoa, mutta toisinaan tavoitteena on ammatin asemesta itsenäisen kasvun

tukeminen, yhteiskuntaan mielekkäästi integroituminen, tai niinkin tärkeä asia kuin hyvä elämä.

Ammatilliset erityisoppilaitokset ovat monin eri tavoin turvasatama niille opiskelijoille, jotka tarvitsevat erityistä tukea opinnoissaan. Suurin osa oppilaitoksista tarjoaa myös asumis-, hyvinvointi- ja vapaa-ajanpalveluita. Tämä on luonut oppilaitoksiin uusia työpaikkoja ja ammatteja, koska opetuksen tueksi ja muiden palveluiden toteuttamiseen tarvitaan henkilökuntaa. Monissa ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ammatilliset erityisopettajat alkavat olla vähemmistö muuhun henkilökuntaan nähden.

Perinteiset käsityöammatit ovat väistyneet oppilaitoksista teollistumisen myötä. Oppilaitokset pyrkivät yhä vastaamaan yhteiskunnan tarpeisiin ja kouluttamaan opiskelijoita niille aloille, joihin nykyään on mahdollista myös työllistyä. Eli vammaisia ei kouluteta koulutuksen vuoksi, vaan edelleenkin tarkoituksena on tuottaa itsenäisiä, tuottavia yhteiskunnan jäseniä ja veronmaksajia.

Suomessa toimii seitsemän ammatillista erityisoppilaitosta, jotka ovat joko kuntien tai säätiöiden omistuksessa. Ainoastaan Aitoon koulutuskeskus on osakeyhtiömuotoisen oppilaitos. Vanhimmat oppilaitokset ovat toimineet jo 1800-luvulta tähän päivään asti. Taustajärjestöinä toimivat Invalidisäätiö (Keskuspuiston ammattiopisto), Invalidiliitto ry (Validia Ammattiopisto), Hengitysliitto ry (Ammattiopisto Luovi), S. Ja A. Bovalliuksen säätiö (Bovallius ammattiopisto), Kiipula säätiö (Kiipulan ammattiopisto), Optima kuntayhtymä (Optima) sekä Aitoon emäntäkoulu Oy (Aitoon koulutuskeskus).

2.3 Validia Ammattiopisto

Validia Ammattiopisto on Invalidiliitto ry:n omistama ammatillinen erityisoppilaitos, jonka pääkampus sijaitsee Järvenpäässä. Oppilaitos on toiminut Järvenpään keskustassa jo vuodesta 1948, jolloin oppilaitoksessa koulutettiin sodassa vammautuneita sotainvalideja. Tuolloin tavoitteena oli yhteiskunta, jossa vammaisilla on ”mahdollisuus tasavertaisesti muiden kansalaisten kanssa osallistua kansakunnan hyvinvoinnin kehittämiseen.” (Eino K. Kalervo, Invalidiliitto ry). Tuo tavoite on pysynyt kirkkaana koko oppilaitoksen olemassaolon ajan.

Toimintaamme ohjaavat Invalidiliiton arvot: Inhimillisuus, oikeudenmukaisuus, luotettavuus ja rohkeus. Näitä arvoja noudattaen toteutamme päivittäin opiskelijalähtöistä toimintaa. Validia ammattiopistossa ja sen sivutoimipisteissä opiskelee yhteensä n. 600 opiskelijaa. Oppilaitos tarjoaa ammatillisen koulutuksen erityisopetuksen lisäksi valmentavaa koulutusta, erityisopetuksen asiantuntijapalveluita, sekä kuntoutukseen ja asumiseen liittyviä tukipalveluita.

Kaikilla oppilaitoksessamme opiskelevilla opiskelijoilla on erityisopetuksen tarve. Tänä päivänä erityisopetuksen perusteena on useimmiten jonkin muu tekijä kuin tuki- ja liikuntaelinvamma. Esimerkkinä mainittakoon mielenterveyskuntoutujat, joiden määrä on kasvanut viimeisten vuosien aikana merkittävästi. Psyykkinen pitkäaikais-sairaus on 1. sijainen diagnoosi noin joka kolmannella opiskelijalla (Salminen Anna-Liisa, 2015)

Tilastokeskuksen mukaan ammatillisen koulutuksen erityisopetustilastossa erityisopetuksen perusteet ovat vuodesta 2004 lähtien seuraavat:

1. Hahmottamisen, tarkkaavaisuuden ja keskittymisen vaikeudet (esim. AD/HD tai ADD)
2. Kielelliset vaikeudet (esim. vaikea lukiongelma, dysfasia, dyslexia)
3. Vuorovaikutuksen ja käyttäytymisen häiriöt (esim. sosiaalinen sopeutumatteisuus)
4. Lievä kehityksen viivästyminen (opiskelijalla laajoja oppimisvaikeuksia)
5. Vaikea kehityksen viivästyminen; keskivaikea tai vaikea kehitysvamma
6. Psyykkiset pitkäaikaissairaudet (mielenterveydenongelmat, päihdekuntoutujat)
7. Fyysiset pitkäaikaissairaudet (kuten allergia, astma diabetes, epilepsia, syöpä)
8. Autismiin tai Aspergerin oireyhtymään liittyvät oppimisvaikeudet
9. Liikkumisen ja motorisen toimintojen vaikeus (tuki- ja liikuntaelinvammat, cp-oireyhtymä, lyhytkasvuisuus)
10. Kuulovamma
11. Näkövamma

12. Muu syy, joka edellyttää erityisopetusta

Erityisopetuksen peruste määräytyy erityisopetuksen saannin ensisijaisen syyn mukaan. (Tilastokeskus, 2015.)

Erityisesti vuonna 2013 voimaan tulleen nuorisotakuun vaikutukset näkyvät juuri tänä syksynä, nyt kun viimeisetkin aikuisopiskelijat ovat valmistuneet Validia Ammattiopistosta keväällä 2015. Uudet opiskelijat ovat lähes poikkeuksetta alle 25-vuotiaita, joten aiemmin iso joukko uudelleen koulutuksessa olleita aikuisia on kadonnut oppilaitoksestamme lähes kokonaan. Heillä erityisopetus vastasi usein ammattitauteihin tai muunlaiseen aikuisiällä ilmenneeseen erityisopetuksen tarpeeseen. Tämä ikärakenteen uusi homogeenisyys tuo aivan uusia haasteita ja toisaalta mahdollisuuksia opetukseen.

3 TAVOITTEET

Päätavoitteenani on ollut kehittää uusi ryhmäytämismalli Validia Ammattiopistoon. Uusi malli sisältää seuraavat tavoitteet:

1. Ryhmäyttää opiskelijat osaksi oppilaitosyhteisöä
2. Ryhmäyttää opiskelijat osaksi omaa ryhmää
3. Ryhmien tutustuminen toisiinsa
4. Ryhmäyttäminen osaksi oppimista
5. Ryhmäyttämiskäytäntöjen jatkuvuus

3.1 Oppilaitosyhteisöön ryhmäytyminen

Ensimmäisenä tavoitteenani on saada uudet opiskelijat osaksi omaa ryhmää, mutta myös osaksi koko oppilaitosyhteisöä. Pyrin oppilaitoksen Intranetiin ladattavilla videoesityksillä tekemään oppilaitoksen henkilökuntaa tutuksi ja helposti lähestyttäväksi. Lyhyillä esittelyvideoilla oppilaitoksen avainhenkilöt esittäytyvät ja kertovat lyhyesti missä asioissa opiskelija voi heidän puoleensa kääntyä. Nämä henkilöt ovat niitä, joita opiskelijat kohtaavat joko päivittäin tai ainakin jossain vaiheessa lukuvuotta, kuten

ruokapalveluiden henkilökunta, infon toimistosihteeri, opot, hyvinvointipalveluidenohjaajat ja opintosihteerit.

3.2 Oma ryhmä tutuksi

Erityisen tärkeän pidän opiskelijoiden tutustumista oman ryhmänsä jäseniin heti opintojen alussa. Jokainen saa tasavertaisen mahdollisuuden tutustua ja esittäytyä muille. Vaikka ujommat ja hiljaisemmat opiskelijat eivät ehkä alkuun innostu ryhmätöistä ja yhdessä tekemisestä, tämä on keino saada heidänkin äänensä kuuluviin.

Opintojen edetessä on helpompi työskennellä yhdessä, kun niin on tehty alusta alkaen. Kun yhdessä tekemisen ilmapiiri vahvistuu ja luokkahenki ryhmäytymisen myötä paranee, myös opinnot sujuvat paremmin. Mukavaan luokkailmapiiriin on helppo tulla. Ammatillisessa erityisoppilaitoksessa on erityisen tärkeää kiinnittää heti alusta asti huomiota siihen, että jokainen saa olla ryhmässä oma itsensä. Jokaisella on oma syynsä erityisopetuksen tarpeeseen. Oli se mikä hyvänsä, syy erityisopetukseen ei ole kenelläkään sen painavampi kuin toisella. Jokainen on omassa ryhmässä tasavertainen.

3.3 Ryhmät tutuiksi toisilleen

Yhtenä konkreettisenä tavoitteena on tutustuttaa samojen alojen ryhmät toisiinsa, jotta yhteistyön ja yhdessä tekemisen kynnys madaltuisi. Ryhmäytyminen muiden saman alan ryhmien kanssa helpottaa yhteistyötä ja madaltaa kynnystä osallistua opetukseen osana vierasta ryhmää. Osaksi oppilaitosyhteisöä ryhmäytyminen luo turvallisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Tämä omalta osaltaan toivottavasti vähentää sosiaalisten tilanteiden pelkoa niistä kärsivillä ja vähentää koulu-kiusaamista.

3.4 Ryhmäyttämismalli osaksi oppimista

Tutkintotavoitteisen koulutuksen uusi opetussuunnitelma (Opetushallitus 2015.) on osaamisperusteinen. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskeluaika määräytyy opiskelijan osaamisen mukaan. Uudistuksen ydin on, että opetus-, tiede- ja oppiainekeskeisyydestä on siirrytty osaamisperusteisuuteen. Ajatuksena on, että luokissa, työsaleissa ja muissa oppimisympäristöissä tapahtuu opetuksen sijaan oppimista.

Oppimista tapahtuu työelämässä ja uusia oppimisympäristöjä syntyy osaamis-perusteisen koulutuksen tarpeisiin. Osaamisperusteisuus ei ole sidottua ajalliseen oppimiseen, joten opiskelijan henkilökohtaisen oppimispolku voi pituudeltaan olla minkä mittainen tahansa. HOJKSlla ja AHOTlla on entistä suurempi merkitys opiskelijan opintojen suunnittelussa. (Opetushallitus 2014.) Uusi opetussuunnitelma antaa hyvän mahdollisuuden toteuttaa uutta ryhmäyttämismallia liitämällä ryhmäyttämisen suunnittelun ja toteutuksen oppimiseen ja oppimisprosessiin.

HOJKS tarkoittaa henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa. Sen tulee ammatillisessa opetuksessa sisältää seuraavat asiat:

- suoritettava tutkinto
 - opetuksessa noudatettavat tutkinnon perusteet
 - tutkinnon laajuus
 - opiskelijalle laadittu henkilökohtainen opetussuunnitelma
 - opiskelijan saamat erityiset opetus- ja opiskelijahuollon palvelut
 - muut henkilökohtaiset palvelu- ja tukitoimet sekä erityisopetuksen perusteet
- (Finlex 1998.)

AHOT, eli aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen tarkoittaa sitä, että aiemmin hankittu osaaminen tunnustetaan ja arvioidaan ja tämän jälkeen tunnustetaan, mikä tarkoittaa opitun kirjaamista opintosuorituksiksi. Osaamisen voi olla muuallakin kuin muodollisessa koulutuksessa hankittua.

Opiskelijoilla on uuden opetussuunnitelman myötä enemmän mahdollisuuksia yksilöllistää omaa opintopolkuaan. Käytännössä yhtä aikaisesti aloittanut ryhmä ei siis kulje läpi opintojen yhdessä, vaan opintoja suoritetaan kunkin oman henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaan (Opetushallitus, Liiketalouden perustutkinnon opetussuunnitelma.)

3.5 Laatu ja jatkuvuus

Viidentenä tavoitteena on aloittavien ryhmien ryhmäyttämiskäytänteiden tasalaatuisuuden kehittäminen ja toiminnan jatkuvuus. Haluan kaikille opiskelijoille tasavertaisen mahdollisuuden päästä osaksi omaa ryhmää ja yhteenkuuluvaisuuden tunnetta.

Ohjatun ryhmäytymisen tavoitteena on edistää hyvän ja rohkaisevan työskentelyilmiön syntyä, sekä aikaansaada yksilöä tukeva vertaisryhmä sekä lisätä sosiaalista pääomaa. Tuttu, turvallinen ja suvaitseva toimintaympäristö on perusedellytys oppimiselle. Opiskelijan on hyvä myös tunnistaa omat toiveensa ja tavoitteensa ryhmässä työskentelyn ja opiskelun suhteen. Kaikki tämä edesauttaa kollektiivista ongelmanratkaisua ja luottamusta sosiaalisessa toiminnassa. (Kapanen Heini 2015.) Myös opettamista ja muun henkilökunnan työskentelyä edistää puolin ja toisin luottamuksellinen, avoin, kunnioittava ja arvostava ilmapiiri. Jotta näihin tavoitteeseen päästäisiin tarvittiin mielestäni ohjatun ryhmäyttämisen suunnitteluprosessin kuvaus ja totutuksen avuksi konkreettinen työkalu.

Tämä tavoite synnytti vahingossa konkreettisen tuotoksen, kun lähdin kuvaamaan opiskelijaryhmän ryhmäytymispäivien suunnitteluprosessia. Tuotoksena syntyi Pieni ryhmäyttämispöytä (liite 5.), josta kuka tahansa Validia Ammattiopistossa toimiva saa käytännön vinkkejä ryhmäyttämisen toteuttamiseen. Kirjanen on tulostettuna nimensä mukaisesti pieni A6-kokoinen vihkonen.

4 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

4.1 Aikataulu



Aikajana 1.

Yllä olevassa kaaviossa (Aikajana 1.) näkyy opinnäytetyöprosessin aikataulu. Työ alkoi toukokuussa 2014, kun kehittämistyöryhmä kokoontui ensimmäisen kerran. Syksyllä heti lukuvuoden alussa ryhmäytimme neljä aloittavaa ryhmää Holman leirikeskuksessa. Pian sen jälkeen aloitin omat yhteisöpedagogiopintoni HUMAK:ssa. Heti opintojen alussa Kehittämistyön menetelmät 1 –opintojaksolla meille painotettiin, että opinnäytetyö kannattaa tehdä itselle tutusta ja kiinnostavasta aiheesta (Kapanen Heini, Viitanen Reijo 2014).

Totesin, että minulla on ryhmäyttämisestä kokemusta ja aiheen käytännönläheisyys tuntui itselleni sopivalta myös menetelmällisesti. Tämän lisäksi olimme kehittämistyöryhmässä todenneet, että tällaiselle työlle on Validia Ammattiopistossa tarve. Sovin koulutusjohtajan kanssa opinnäytetyön tilaamisesta tammikuussa 2015 ja ryhdyin varsinaisesti suunnittelemaan työtäni, johon olin jo kerännyt materiaalia syksyn 2014 ryhmäyttämispäivistä.

Kevät, ja erityisesti toukokuu on oppilaitoksissa erityisen hektistä aikaa. Olisin halunnut aloittaa videohaastattelut, mutta aikataulullisista syistä sovin haastatteluja kesäkuun puolelle niiden henkilöiden kanssa, jotka olivat vielä tuolloin töissä. Loput videohaastattelut oli pakko jättää lukukauden alkuun. Elokuussa suunnittelimme kehittämistyöryhmän kanssa jälleen ryhmäyttämispäiviä ja sain lisää videomateriaalia kasaan.

Ryhmäyttämispäivät toteutettiin kahdelle aloittavalle ryhmälle syyskuussa 2015 ja keräsin niistä jälleen kirjalliset palautteet. Loka-marraskuussa vierailin Keskuspuiston ammattiopistossa ja Vantaan ammattiopisto Variassa. Haastattelin oppilaitosten ryhmäyttämiskäytännöistä vastaavia asiantuntijoita (Carlborg Marika, Keskuspuiston ammattiopisto ja Koskinen Lea, Vantaan ammattiopisto Varia). Lisäksi olen haastatellut oman oppilaitoksemme opinto-ohjaaja Sirpa Koppista ja erityisopettaja Anna-Liisa Salmista. Opinnäytetyöni valmistui joulukuussa 2015.

4.2 Haasteet

Kehittämistyöni haasteena on ollut sovittaa oma aikatauluni oppilaitoksen vuosikelloon ja avainhenkilöiden aikatauluihin. Sovitut tapaamiset ja haastatteluajat ovat peruuntuneet välillä useampaankin kertaan. Koska teen työtäni opiskelijälähtöisesti, olen kaiken

aikaa asettanut varsinaisen työni aina opintojeni edelle. Harjoitustoimiston työssäoppijat ja perustyöni työssäoppimisen ohjaajana ovat olleet etusijalla. Olin alun perin suunnitellut ryhmäyttäväni syksyllä 2015 neljä ryhmää, mutta käytännön syistä olin mukana vain kahden ryhmän ryhmäyttämispäivässä. Sain siis määrällisesti myös puolet vähemmän palautteita, kuin mitä olin suunnitellut. Tämä konkretisoi hyvin sen, miten olen joutunut useampaan kertaan muuttamaan omia tavoitteitani kehittämistyön ja myös opinnäytetyön suhteen realistisemmiksi. Tämä kaikki on opettanut minulle ennestä enemmän joustavuutta ja muutoksen sietokykyä.

4.3 Ryhmäyttämisen kolmivaiheinen prosessi

Ajatuksenani on toteuttaa ryhmäytyminen ja yhteisön osaksi kasvaminen kolmivaiheisesti seuraavasti:

1. vaihe

iMovie videon tuottaminen. Henkilökunta ja talo tutuksi. Talon avainhenkilöt esittäytyvät videolla. Sellaiset henkilöt, joiden kanssa jokainen opiskelija tulee asioimaan esittäytyvät ja kertovat itsestään videolla lyhyesti. Nimet saavat kasvot ja videolta tutun henkilön kanssa on helpompi asioida. Video laitetaan opiskelijoiden intranettiin, jotta sen voi halutessaan katsoa useampaan kertaan.

Avainhenkilöitä ovat mm. koulutuspäällikkö, palveluvastaava, ruokapalvelut, kirjastonhoitaja, infon henkilökunta, opo, hyvinvointipalveluohjaajat, opintotoimiston henkilöstö, asuntolanohjaajat, vapaa-ajanohjaaja ym. tärkeät henkilöt.

Haastateltavat vastaavat seuraaviin kysymyksiin:

- a) Esittele itsesi ja kerro mitä teet Validia ammattiopistossa
- b) Missä asioissa opiskelija voi kääntyä sinun puoleesi?
- c) Mistä opiskelijaan liittyvistä asioista vastaat ja teet päätöksiä?

Videohaastattelujen toteutuksessa haasteena on ollut haastatteluajan löytäminen, haastateltavien haluttomuus esiintyä videolla sekä se, että osa henkilöstöstä on vaih-

tunut lukukauden alussa. Kun videoesittelyt laitetaan intranettiin, tulee aina lukuvuoden aluksi huolehtia, että videot ovat ajan tasalla. Jos joku avainhenkilö on vaihtunut, niin uudesta työntekijästä tehdään haastattelu entisen tilalle. Aikataulumuutoksista johtuen tämä työ on vielä kesken. Toivonkin, että valmiit, ajantasaiset videoesittelyt ovat intranetissä syksyllä 2016.

2. Vaihe

Oma ryhmä tutuksi. Elo-syyskuussa järjestetään kullekin ryhmälle oma ryhmäytymispäivä, jonka tarkoituksena on ryhmäyttää toisiinsa jo jonkin verran tutustuneet ryhmän jäsenet. Päivän ohjelma suunnitellaan yhdessä työryhmän kanssa. Ryhmäytymisessä käytetään toiminnallisia menetelmiä, eli ryhmät saavat ainakin kaksi erilaista tehtävää, jotka toteutetaan joko yhdessä tai pienryhmissä.

3. Vaihe

Esittäydy rinnakkaisluokalle. Ryhmä pohtii yhdessä omia vahvuuksiaan ja erityisosaamistaan, sekä sitä mitä ja miten halutaan esittäytyä muille. Järjestetään luokille yhteinen tapahtuma tai oppitunnit, joissa ryhmät esittelevät itsenä toisilleen haluamallaan tavalla. Lisäksi kumpikin ryhmä suunnittelee toisilleen toiminnallisen tehtävän tai leikin, johon kaikki osallistuvat.

4.4 Menetelmät ja toimintatavat

Olen käyttänyt opinnäytetyössäni laadullisia aineiston keruumenetelmiä. Materiaalin kerääminen on ollut helppoa ja sitä on ollut saatavilla riittävästi. Olen koonnut aineistoa haastatteluin, sekä keräämällä suullista ja kirjallista palautetta. Ajallisesti olen kerännyt aineistoa yli vuoden ajan.

Huomasin, että osaamiseni oli jo hiukan kehittynyt, kun laadin toiseen kertaan kirjallista palautelomaketta. Kyselylomakkeesta tuli lyhyempi ja täsmällisempi. Haasteellista on ollut saada runsaasta ja paikoitellen epämääräisestä aineistosta irti asian ydin, eli miten se palvelee kehittämistehtävääni ja millaisiin johtopäätöksiin aineiston tulkinta ylittää. Kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää voisi kuvata seuraavasti:

Laadullisiksi nimitetyt tutkimukset rakentuvat Töttöä (2004, 9-20) mukaillen 1) aiemmista, tutkittavasta aiheesta tehdyistä tutkimuksista ja muotoilluista teorioista, 2) empiirisistä aineistoista (suurimmaksi osaksi tekstimuotoisia tai sel-laiseksi muutettuja aineistoja) sekä 3) tutkijan omasta ajattelusta ja päätte-lystä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Tehdessäni opinnäytetyötäni olen ollut konkreettisesti läsnä ryhmäytymispäivien suunnittelussa, että toteutuksessa. Työssäni tuon esille omaa ajattelua ja asiantunte-mustani, sekä kuvaan tekemiäni havaintoja. Tätä vuorovaikutusta opiskelijoiden ja opetus-henkilöstön kanssa, sekä ympäristön ja ihmisten jatkuvaa havainnointia voisi kuvata myöskin etnografisena tutkimusstrategiana.

4.5 Haastattelut

Olen haastatellut erityisopettaja Anna-Liisa Salmista, joka toimii mentorinani opinnäy-tetyötä tehdessäni. Hänellä on pitkä kokemus erityisryhmien ohjaamisesta ja ryhmäyt-tämisestä. Hän on myös auttanut minua rajaamaan opinnäytetyöni aihepiiriä järkeviin raameihin.

Lisäksi olen haastatellut Validia ammattiopiston palvelun ja tekniikan osaamisalan opoa Sirpa Koppista. Hän on suunnitellut ja toteuttanut ryhmäyttämistä oppilaitokses-samme. Vierailin lokakuussa 2015 Keskuspuiston ammattiopiston Arlan toimipisteessä Benchmarking –käynnillä haastattelemassa lehtori Marika Carlborgia heidän ryhmäyt-tämiskäytänteistään.

Marraskuussa kävin Ammattiopisto Varian Hiekkaharjun toimipisteessä, jossa opiske-lijakoordinaattori Lea Koskinen tutustutti minut Varian toimintaan ja ryhmäyt-tämiskäy-tänteisiin. Tämä vierailu toteutui vasta opinnäytetyöseminaarini jälkeen, mutta sain vie-railulla arvokasta ammatillista tietoa ja uusia verkostoja.

4.6 Tietopohja

Olen hakenut opinnäytetyöhöni tukea olemassa olevasta kirjallisuudesta. Aiheesta on kirjoitettu myös useita opinnäytetöitä. Ryhmäyttämisen kehittämiseen liittyy kiinteästi sosiaalisen vuorovaikutuksen, yhteisöllisyyden ja osallisuuden teemat, joihin olen löy-

tänyt tietopohjaa ja tukea useista eri teoksista ja materiaaleista. Sosiologia, sosiaalipsykologia, yhteiskuntaoppi ja kasvatustieteet ovat niitä tieteenaloja, jotka tutkivat ihmisten keskeistä vuorovaikutusta ja yhteisöiden sosiaalista toimintaa.

4.7 Oman ammatillisen osaamisen hyödyntäminen

Olen käyttänyt ja tuonut työssäni esille paljon omaa ajatteluani ja käytännön kokemustani. Työskentelen Validia Ammattiopistossa harjoitustoimiston ohjaajana. Harjoitustoimisto on palvelun osaamisalan oppimisympäristö, joka toimii vaihtoehtoisena työssäoppimispaikkana silloin, kun työssäoppiminen ei syystä tai toisesta oppilaitoksen ulkopuolella onnistu. Syyt voivat liittyä jaksamiseen, esteettömyyteen, palveluiden saatavuuteen, työssäoppimisen keskeytymiseen, työ osa-aikaisuuteen, rästiin jääneeseen työssäoppimiseen, suorittamattomaan ammattiosaamisen näyttöön tai oikeastaan ihan mihin vaan. Opiskelijat ovat siis juuri niitä erityisopiskelijoita, joilla on jo melko paljon haasteita oppimisen ja arkielämänhallinnan osa-alueilla.

Työssäoppimisjakso kestää 4-8 viikkoa riippuen missä vaiheessa opintoja opiskelija on. Lukuvuoden aikana harjoitustoimistossa on neljä kokonaista ryhmää, mutta todellisuudessa opiskelijoita tulee ja menee tarpeen mukaan. Tämä asettaa itselleni ohjaajana melkoisia haasteita, kun jokaisesta ryhmästä olisi tarkoitus muodostaa pieni, toimiva työyhteisö. Saan siis käytännössä harjoitella erilaisten kokoonpanojen ryhmäytämistä monta kertaa vuodessa. Lukukauden alussa, kun työssäoppimisjaksot eivät ole vielä alkaneet, toimin sijaisena tai ohjaan neljännen vuosikurssin opiskelijoita rästitehtävissään. Olen saanut kahtena vuonna olla sijaistamassa aloittavan ryhmän vastuopettajaa lukukauden aloituksessa. Nämä ovat olleet oivallisia tilaisuuksia ryhmäyttää opiskelijoita ja tutustuttaa heitä oppilaitoksemme kulttuuriin.

4.8 Käsitteet

Käytän tekstissäni toistuvasti seuraavia käsitteitä, joiden merkitystä haluan tässä avata lukijalle.

Ryhmä

Ryhmä on kokoonpano, jossa kaksi tai useampi ihminen on vuorovaikutuksessa keskenään, on tietoisia toisistaan ja tuntee kuuluvansa yhteen (Saloviita 2006, 27–28). Opinnäytetyössäni tarkoitan ryhmällä kokonaista opiskelijaryhmää tai pienempää 2-4 hengen ryhmää. Ryhmä on joko pysyvä kokoonpano, kuten kokonainen luokallinen opiskelijoita, joka työskentelee yhdessä vähintään kokonaisen lukuvuoden, tai sitten pienempi kokoonpano, joka vain hetkellisesti kokoontuu jonkin yksittäisen ryhmätyötehtävän parissa.

Ryhmäytyminen

Ryhmäytymisellä tarkoitan sitä, kun yksilöistä alkaa muodostua yhtenäinen ryhmä, joka tuntee ja hyväksyy jäsenensä sekä toimii yhdessä. Aluksi jokainen toimii omassa roolissaan suhteessa muihin, mutta ryhmäytymisen tapahtuessa kunkin oma rooli ja persoona toimivat osana ryhmää. Ryhmäytymistä tapahtuu kaikissa toimintaympäristöissä aina, kun ryhmän jäsenet toimivat yhdessä.

Ryhmäyttäminen

Ryhmäyttäminen on suunniteltua, aktiivista, toiminnallista ja ohjattua tutustumista ja yhdessä tekemistä. Sille on erikseen varattu aika ja paikka.

Ryhmäyttämisestä ja ryhmäytymisestä on tarjolla runsaasti tietoa ja kirjallisuutta. Pelkästään Validia Ammattiopiston kirjastossa on useita hyllymetrejä aiheeseen liittyvää materiaalia. Lainasin kymmeniä kirjoja, joista aloin sitten karsia pois niitä, joita en voinut hyödyntää työssäni. Haasteena on ollut rajata aihepiiriä ja löytää kirjallisuudesta ne teokset, joihin voin omassa työssäni nojata. Jossain vaiheessa työtäni on ollut jopa sellainen tunne, että ryhmäyttämisestä on jo kaikki oleellinen sanottu niin moneen kertaan, että jossain vaiheessa harkitsin jopa opinnäytetyön aiheen vaihtamista kokonaan.

Ehkäisevä Päihdetyö EHYT ry on tuoteistanut ryhmäyttämisen. Heillä on kaikille ryhmien kanssa työskenteleville suunnattu ilmainen (vuodesta 2016 alkaen maksullinen 250€) kahden tunnin mittainen koulutus, joka on suunnattu ryhmänohjaajille. Koulutus sisältää materiaalin, joka sisältää käytännön harjoituksia ja nuorille sopivia aihepiirejä,

joihin liittyy harjoitusmenetelmä. Materiaalin ja koulutuksen avulla eri toimijat voivat toteuttaa harjoituksia, joiden tarkoituksena on luoda ja ylläpitää hyvää ryhmähenkeä. (EHYT ry 2015.)

Ryhmähenkeä voi luoda ja vahvistaa milloin tahansa, mutta omasta mielestäni on äärimmäisen tärkeää tarttua aiheeseen heti, kun ryhmä kokoontuu ensimmäistä kertaa. Ensivaikutelmalla on iso merkitys ja ryhmäytyminen on helpompaa ilman ennakkosenteita, -asetelmia ja -rooleja, joita väistämättä ryhmän sisällä syntyy.

Olen pohtinut ja käyttänyt työssäni myös omaa käytännön ohjauskokemustani Vajutsu ry:n junnujutsu-ryhmässä käytetyistä menetelmistä. Harrasteryhmään otetaan pitkin vuotta uusia jäseniä, jolloin ryhmädynamiikka muuttuu. Vanhemmat 15 vuotta täyttäneet harrastajat siirtyvät junnujutsu-ryhmästä aikuisten harjoitusryhmiin, joka myös muuttaa ryhmän kokoonpanoa. Molemmissa tapauksissa ryhmä täytyy ryhmäyttää aina uudelleen, jotta ryhmä tiivistyy ja jokainen tuntee kuuluvansa porukkaan. Leikkien ja harjoitusten avulla lapset ja nuoret tutustuvat toisiinsa helposti. Käytämme harjoituksissa Tuomas Vaskisalmen toimittaman oppaan Kamppailija ei kiusaa – opas ohjaajille menetelmiä ja leikkejä. Materiaali on ladattavissa judoliiton kotisivuilta (Vaskisalmi 2014.)

Käytännön työssä lasten ja nuorten parissa hankittu kokemus on opettanut rehellisyyden, oikeudenmukaisuuden ja läsnäolon ehdottomuutta. Olen oppinut nuorilta heittäytymisen ja hassuttelun taitoja. Jos pyytää lapsia ja nuoria osallistumaan täysillä, täytyy niin tehdä myös itse.

5 RYHMÄYTYMINEN VALIDIA AMMATTIOPISTOSSA

5.1 Yhteisöllisyys oppilaitoksissa

Oppilaitoksissa syntyy luonnostaan kaveriporukoita, ryhmiä, pareja, jengejä ja erilaisia ryhmiä. Kaveriporukka voi liittyä vapaa-aikaan, asuntolatoimintaan tai olla valmis porukka peruskoulun ajoilta. Kaikki sosiaalinen kanssakäyminen ja yhteisöllisyys on kannatettavaa, mutta pelkkä kaveruus ei tue opintojen edistymistä. Joskus asia voi olla

jopa päinvastoin. Koko ryhmällä voi olla huonoja kokemuksia koulunkäynnistä ja negatiivinen asenne tarttuu helposti porukassa.

Ohjatulla ryhmäytymisellä on tarkoitus tutustuttaa opiskelijat omaan ryhmänsä ja sen jäseniin. Yhteisillä säännöillä ja tavoitteilla luodaan ryhmään positiivinen keskinäisriippuvuus, jossa jäsenet tarvitsevat toisiaan. On se sitten luokkatilan ja työvälineiden jakamista, yhteinen päämäärä, palkinto tai toinen toistaan täydentävä rooli. (Saloviita 2006, 47–48.) Yhteistyössä muiden kanssa pärjää paremmin kuin yksin. Näin luodaan myönteinen ja turvallinen oppimista tukeva ilmapiiri luokkatilanteisiin. Tätä kautta myös opiskelijoiden kaveripiiri laajenee ja toivottavasti positiivisuus näkyy muillakin elämän osa-alueilla.

5.2 Taustaa

Haastattelin oppilaitoksemme oppilaanohjaajaa Sirpa Koppista ryhmäytymisen historiasta oppilaitokssamme. Hänen kertomansa mukaan Validia ammattiopiston (ent. Invalidiliiton Järvenpään koulutuskeskus) ryhmäytymiskäytännöt ovat olleet hyvin vaihtelevia eri lukuvuosina. Tämä on johtunut siitä, että ryhmäytymisen on ollut pääsääntöisesti vastuuopettajan tehtävä ja heistä kaikki eivät tunne tätä opetuksen osa-aluetta omakseen. Joissain ryhmissä on tutustuttu ns. orientaa-tiotuntien puitteissa, ja toisissa ryhmissä aktiivista ryhmäytymistä ei ole toteutettu lainkaan.

Muutamana syksynä on tutkintotavoitteisen koulutuksen liiketalouden aloittaville ryhmille tilattu opinto-ohjaajan toimesta ryhmäytymispäivä Järvenpään seurakunnan nuorisopastorin järjestämänä. Tämä on herättänyt luterilaiseen seurakuntaan kuulumattomien tai muihin uskontokuntiin kuuluvien henkilöiden keskuudessa ennakkواسenteita, vaikka ryhmäytymispäivien ohjelma ei olekaan ollut millään tavoin uskonnollinen. Järvenpään seurakunnan nuorisopastorin vaihduttua muutama vuosi sitten yhteisestä ryhmäytymistoiminnasta luovuttiin kokonaan.

Yhtenäisten ryhmäytymiskäytänteiden puuttuminen asettaa oppilaitoksemme aloittavat opiskelijaryhmät keskenään eriarvoiseen asemaan. Toiset ryhmät saavat hyvin suunnitellun ja toteutetun ryhmäytymisen heti opintojen alussa, kun toisia ryhmiä ei varsinaisesti ryhmäytetä lainkaan. Valmentavan koulutuksen puolella tilanne on paljon

parempi. Tämä saattaa johtua siitä, että heillä vastuuopettaja pitää suurimman osan opetuksesta itse ja näin ollen ymmärtää ryhmäytymisen merkityksen paremmin. Tutkintotavoitteisen opetuksen puolella saattaa olla, ettei vastuuopettaja opeta ryhmäänsä lainkaan tai opettaa heille vain yhtä oppiainetta jossain kohden lukuvuotta.

Nuoret aikuiset kuitenkin pitävät ryhmään kuulumista hyvinvointinsa edellytyksenä. Ryhmän ulkopuolelle jääminen on pahin mahdollinen rangaistus. Tässä kasvun aikuisuuteen siirtymävaiheessa nuoret kokevat sosiaalisen hyväksynnän tärkeäksi. Yksilöllä on tarve luottaa ryhmäänsä ja hylätyksi tulemisen pelko on suuri. (Aho, Laine 2002, 29-30.)

5.3 Kehittämistyö

Validia ammattiopistossa toimii tällä hetkellä ryhmäyttämiskäytäntöjen moniammatillinen suunnittelutyöryhmä. Ryhmä aloitti toimintansa keväällä 2014, kun palvelun ja tekniikan osaamisalalla todettiin tarve aloittavien ryhmien ryhmäytymisen suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen. Työryhmään kuuluu ammatillisen erityisopetuksen asiantuntija, oppilaanohjaaja ja kaksi liiketalouden koulutusalan ohjaajaa.

Kevään 2014 tapaamisissa suunnittelimme ryhmäytymispäivien sisällön, tavoitteet, käytettävät menetelmät ja tarvittavan toimintaympäristön. Löimme lukkoon syksyn ryhmäytymispäivien ajankohdan ja varasimme ryhmien käyttöön Holman leirikeskuksen tilat. Päätimme testata ryhmäytymistä kahden liiketalouden ryhmän ja kahden datanomiryhmän kanssa, yhteensä neljänä päivänä. Hyviksi havaittuja ryhmäytymiskäytäntöjä olisi tarkoitus jatkossa viedä myös muille koulutusaloille.

Erityisopiskelijoiden ryhmäytymispäivien suunnittelun erityispiirteitä ovat opiskelijoiden erilaiset tarpeet, turvallisuus, esteettömyys, osallistaminen, sopiva ohjelman sisältö sekä mahdollisiin poikkeus-/kriisitilanteisiin varautuminen päivän aikana. Tilojen varauksissa, kuljetuksissa ja toiminnallisissa tehtävissä tulee ottaa huomioon, että lähes kaikissa ryhmissä on pyörätuolia käyttäviä opiskelijoita.

Opiskelijaryhmissä on aina vastuuopettajan työparina ryhmänohjaaja, mutta usein lisäksi henkilökohtaisia avustajia tai muuta henkilökuntaa. Heidän osallistumisensa päivään on ensiarvoisen tärkeää, koska he toimivat yhtälailla osana ryhmää kuin opiskelijatkin.

Ryhmäytymispäivien ohjelma suunniteltiin ryhmien tarpeita ajatellen väljästi ja kiireettömästi aikataulutetuksi. Kuitenkin niin, että se on jokaisen osallistujan osallistavaa ja riittävän monipuolista. Kävimme etukäteen luokissa esittäytymässä opiskelijoille ja esittelemässä heille tulevan päivän kulkua ja sisältöä. Annoimme jo tässä vaiheessa opiskelijoille tehtäväksi pohtia ryhmäytymisen merkitystä ja tarpeellisuutta. Halusimme, että he ymmärtäisivät, ettei kyseessä ole vain merkityksetön puuhastelupäivä, vaan päivällä olisi selkeät tavoitteet ja tarkoitus. Pyrimme herättämään opiskelijoissa ajatuksia, siitä miten ryhmäytyminen voisi auttaa jokaista opintojen sujumisessa ja muissa oppilaitoksen arkeen liittyvissä tilanteissa.

Ryhmäilmiö –kirjassa kuvataan osuvasti kuinka ryhmään kuuluminen, hyväksytyksi tuleminen, osallistuminen ja vaikuttaminen ovat yksilön kehitykselle olennaisen tärkeitä asioita. Osallisuuden ulkopuolella oleva jää sosiaaliseen tyhjiöön, eikä saa palautetta itselleen. Ryhmäyttämisen tavoitteena ei ole tasapäistää ja yhdenmukaistaa, vaan ryhmäkokemukset auttavat parhaimmillaan ihmistä löytämään omimman itsestään. (Jauhiainen, Eskola 1993, 14-20.)

Tässä vaiheessa ryhmälle kerrottiin päivän ohjelma vain aikataulullisesti ja pääpiirteittäin (liite 1.) Emme halunneet luoda minkäänlaisia ennakkoasenteita ryhmäytymistehäviä kohtaan.

5.4 Ryhmäyttämispäivät Holman leirikeskuksessa 2014

Itse ryhmäytymispäivät toteutettiin oppilaitoksen ulkopuolella Holman leirikeskuksessa Klaukkalassa. Ryhmäyttämispäivän vetäjinä toimivat erityisopettaja Anna-Liisa Salmi-nen, minä ja työparini ohjaaja Mirva Aaltonen. Oppilaitokselta Klaukkalaan ja takaisin oli bussikuljetus. Lähtö koululta tapahtui klo 8.00 ja perillä Klaukkalassa olimme klo 8.45. Leirikeskuksen tilat olivat esteettömät ja monipuoliset. Käytössämme oli leirikeskuksen majoitusrakennuksen luokka- ja kokoustilat sekä aula.

Aloitimme päivän tutustumalla tiloihin. Näytimme opiskelijoille, mistä löytyvät WC-tilat, sekä missä voi säilyttää turvallisesti omia päällysvaatteita ja tavaroita. Lisäksi opasimme mistä löytyy tupakkapaikka sitä tarvitseville. Validia Ammattiopisto, kuten Holman leirikeskuskin ovat savuttomia toimintaympäristöjä, mutta osa opiskelijoista tupakoi kuitenkin taukojen aikana. Käytäntö on opettanut, että on hyvä ottaa asia realistisesti huomioon ja osoittaa tupakoinnille sopiva paikka.

Kokoonnuimme aloittamaan päivän ryhmätyötilasta, jossa istuimme kehään asetetuilla tuoleilla ja sohvilla, niin että kaikilla oli mahdollisuus katsekontaktiin toistensa kanssa. Pyörätuoleille jätettiin tilaa tuolien väliin. Anna-Liisa Salmisella oli vetovastuu ensimmäisestä tutustumishetkestä.

Aloitimme tutustumisen keskustellen siitä, minkälaisella mielellä kukin on ryhmäytymispäivään tullut. Jokaisesta ryhmästä löytyi muutama väsynyt aamu-uninen, joku jännitti tilannetta ja osa oli vain odottavalla mielellä. Pohdimme yhteisesti sitä, että jokaisen osallistuminen päivän kulkuun on tärkeää. Kysyimme jokaiselta erikseen, lupautuuko hän tekemään parhaansa päivän onnistumiseksi. Lupauduttuaan opiskelijat sitoutuivat kuin vahingossa osallistumaan päivän aktiviteetteihin.

Jatkoimme tutustumista muistelemalla ryhmäläisten nimiä. Tässä apuna oli pallo, jota heitettiin ringissä aina jollekin, jonka nimi piti sanoa ääneen. Näin saimme jokaisen osallistettua ensimmäiseen varsinaiseen tehtävään. Jokainen joutui myös ottamaan sen verran katsekontaktia, että pystyi heittämään pallon eteenpäin sekä sanomaan edes yhden nimen ääneen. Lopuksi jaoimme arpomalla osallistujat kolmeen pienryhmään.

Eri päivinä osallistujien määrä vaihteli ryhmästä riippuen 11-15 henkilöön riippuen opiskelijoiden ja avustajien määrästä. Pienryhmät muodostuivat siis 3-5 henkilöstä. Osallistujille jaettiin vielä rintaan nimilaput.

Tauon jälkeen ryhmät osallistuvat kolmeen eri tehtävarastiin kiertäen rasteja vuorotellen. Rastit olivat:

1. Puhallustikka, jossa jokainen osallistuja puhalsi tikkatauluun viisi tikkaa. Tämä tehtävästä oli majoitusrakennuksen aulassa. Joukkueen jäsenten puhallustikasta saamat pisteet laskettiin yhteen.

2. Lööppitehtävä, jossa annettuun kuvaan (Sauli Niinistö, Jenni Haukio, Lennu-koira ja adjutantti) piti keksiä uutisotsikko. Parhaasta lööpistä äänestettiin tehtävästien päätteeksi. Lööppitehtävälle oli varattu iso luokkatila.

3. Tietovisa, jossa opiskelijat vastasivat luontoaiheisiin kysymyksiin. Oikeista vastauksista sai jälleen tietyn määrän pisteitä. Tietovisarasti oli ryhmytyötilassa.

Olimme Mirvan ja Anna-Liisan kanssa kukin vetämässä omaa rastiamme. Minulla oli vetovastuu Lööppitehtävästä, Mirvalla puhallustikasta ja Anna-Liisalla tietovisasta. Kahden päivän jälkeen vaihdoimme Mirvan kanssa rasteja, ihan vaan vaihtelun vuoksi. Rastitehtävien jälkeen oli lounastauko.

Ruokailu tapahtui leirikeskuksen ruokalarakennuksessa n. 300 metrin päässä jyrkän mäen alla. Pyörätuolia käyttävät ja hitaasti kulkevat opiskelijat kokivat ruokailuun ja sieltä takaisin siirtymisen hankalana erityisesti siksi, että kyseiselle viikolle sattui sateinen sää. Erityisruokavaliot oli selvitetty ja ilmoitettu keittiöön hyvissä ajoin. Ruokailuun oli varattu aikaa tunnin verran.

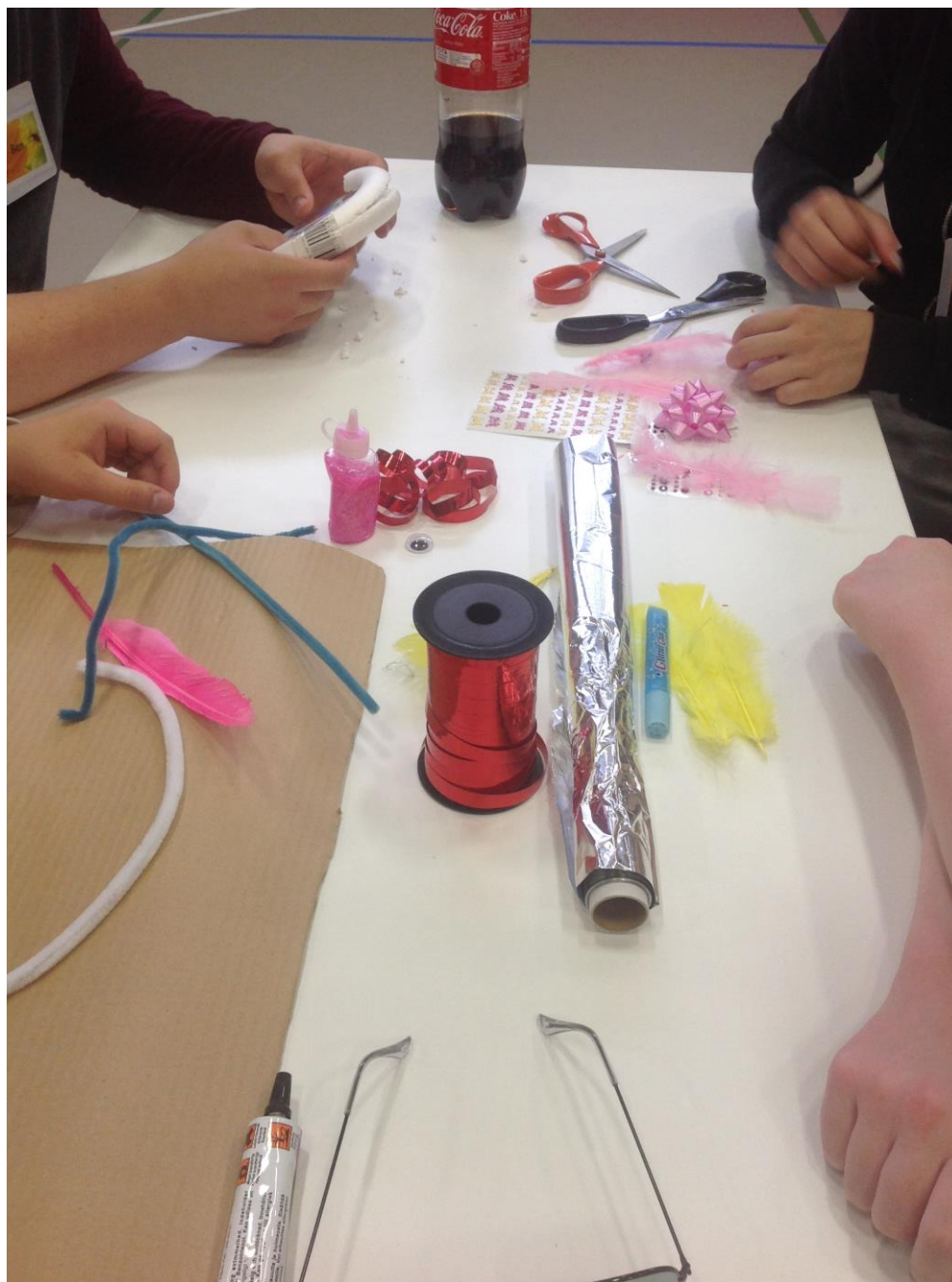
Ruokailun jälkeen siirryimme isompaan luokkatilaan, jossa olimme järjestäneet pöydät kolmeen eri ryhmään. Luokan etuosaan oli tehty pulpeteista yksi pitkä pöytä askartelutarvikkeita varten. Annoimme ryhmille ohjeeksi rakentaa lentävän objektin, jonka tarkoituksena olisi olla ulkoasultaan näyttävä, pysyä mahdollisimman kauan ilmassa ja lentää pitkälle. Olimme varanneet tehtävää varten paljon erilaisia tarvikkeita, kuten silkkipaperia, kartonkia, pahviputkia, rautalankaa, narua, höyheniä, CD-levyjä, liimaa, teippiä, tarroja, ilmapalloja ym.. (Kuva 1)



Kuva 1. askartelutarvikkeet

Aikaa lennokin rakentamiseen annettiin n. 25 minuuttia. Työskentelyä inspiroimaan ja ilmapiiiriä keventämään oli varattu mukavaa taustamusiikkia Bluetooth –kaiuttimesta. Ryhmät lähtivät tekemään tehtävää aluksi hieman varovaisesti, mutta annetun ajan lähestyessä loppua kaikki olivat täydessä työn touhussa (kuva 2).

Lennokeista otettiin valokuvat ja niiden ulkoasun paremmuudesta äänestettiin nostamalla käsi ilmaan oman suosikin kohdalla. Näitä lentäviä tuotoksia lennätettiin ryhmien kanssa eri päivinä säästä riippuen joko sisällä tai ulkona. Tulokset perustuivat lennetyn matkan pituuteen ja siihen kauanko lennokki pysyi ajallisesti ilmassa.



Kuva 2. lennokin rakentamista

Tauon jälkeen kokoonnuimme takaisin luokkaan, johon meille oli tuotu päiväkahvi. Kertasimme päivän kulkua ja pidimme pienen palkintojenjakotilaisuuden. Kaikki osallistujat saivat karkkipalkinnon, mutta voittajajoukkue palkittiin vähän runsaammin. Päiväkahvin lomassa pyysimme sanallista palautetta jokaiselta osallistujalta erikseen. Jokainen sai antaa päivälle kouluarvosanan asteikolla 4-10 ja lisäksi perustella arviointinsa. Samalla opiskelijat ja henkilökunta tulivat antaneeksi myös palautetta toisilleen. Päivä päättyi noin klo 14.45 ja olimme takaisin koululla noin klo 15.30. Kaiken

kaikkiaan pysyimme hyvin aikataulussa ja ohjelma sujui niin kuin olimme sen etukäteen suunnitelleet.

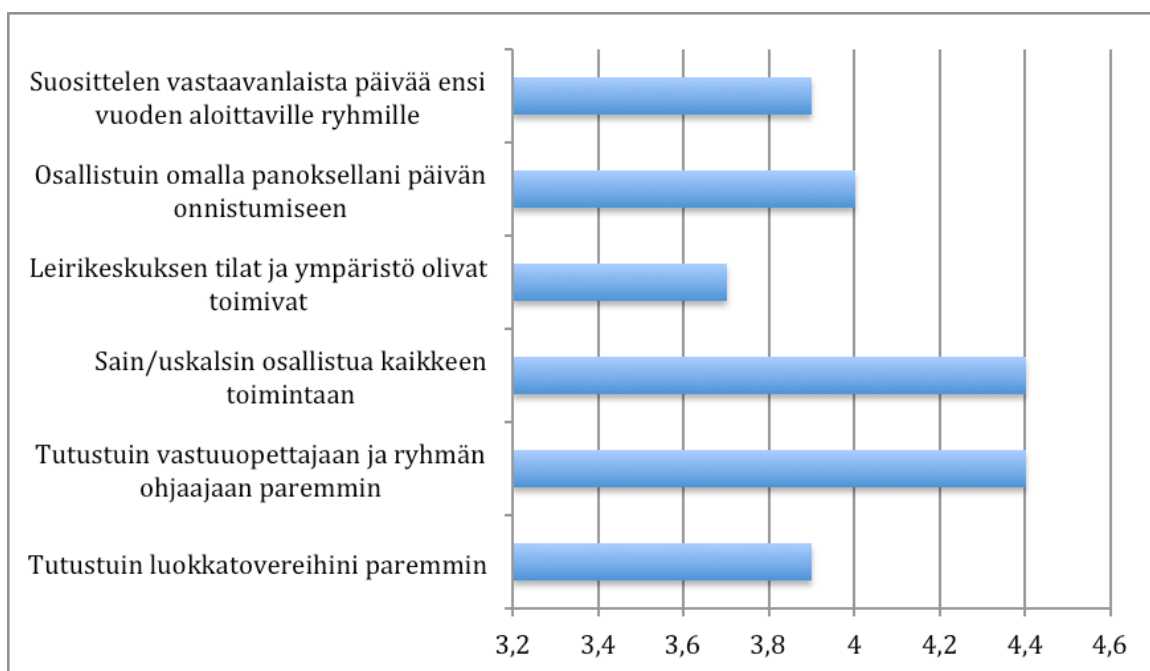
Noin viikkoa myöhemmin keräsimme ryhmäytymispäivästä vielä kirjallisen palautteen jokaiselta osallistujalta erikseen (liite 2.). Työryhmän työskentelyä ja kunkin omaa roolia tarkastelimme vielä keskenämme palautepalaverissa. Totesimme, että ryhmäytymispäivät onnistuivat aikataulullisesti ja sisällöllisesti hyvin. Saimme opiskelijat mukaan aktiviteetteihin ja heiltä päivän päätteeksi saatu palaute oli positiivista.

Neljän päivän pituinen rupeama oli meille vetäjille työntäyteinen ja päivät matkoineen tuntuivat melko pitkiltä. Työlästä oli myös kaiken materiaalin ja tarvikkeiden vieminen paikan päälle. Totesimme, että päivän pituutta olisi jatkossa hyvä pyrkiä lyhentämään. Ryhmäytymispäivät voisi jakaa kahdelle eri viikolle 2+2 jaolla.

Ryhmäytymispäivät Holman leirikeskuksessa 2014

Kysymykset päivästä ja vastausten keskiarvot, jossa 1 tarkoitti täysin eri mieltä ja 5 tarkoitti täysin samaa mieltä:

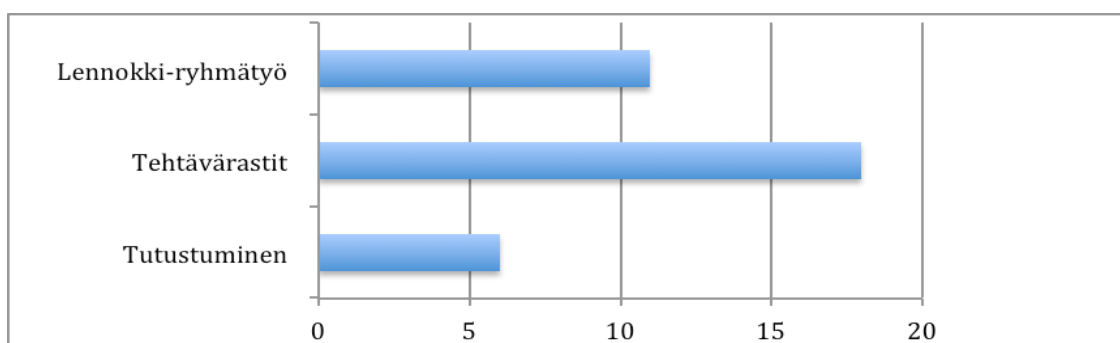
1. Tutustuin luokkatovereihini paremmin	3,9
2. Tutustuin vastuopettajaan ja ryhmän ohjaajaan paremmin	4,4
3. Sain/uskalsin osallistua kaikkeen toimintaan	4,4
4. Leirikeskuksen tilat ja ympäristö olivat toimivat	3,7
5. Osallistuin omalla panoksellani päivän onnistumiseen	4,0
6. Suosittelen vastaavanlaista päivää ensi vuoden aloittaville ryhmille	3,9



Äänestys päivän parhaista aktiviteetistä ja tulokset:

- | | |
|----------------------|----|
| 1. Tutustuminen | 6 |
| 2. Tehtävärastit | 18 |
| 3. Lennokki-ryhmätyö | 11 |

Kaavio 2. Holma

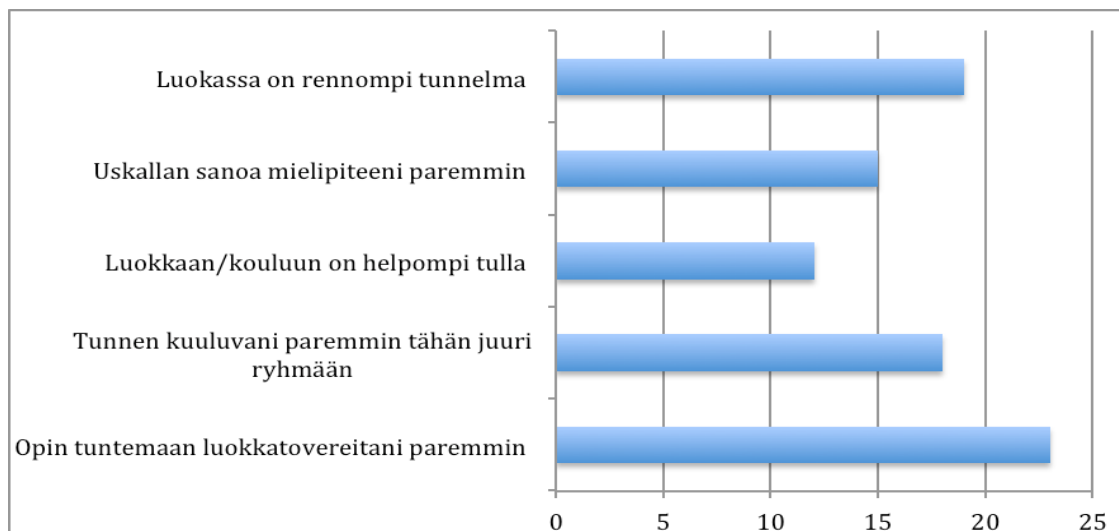


Ryhmäytymispäivä auttoi minua seuraavasti, aiheen valinneiden lkm:

- | | |
|--|----|
| 1. Opin tuntemaan luokkatovereitani paremmin | 23 |
| 2. Tunnen kuuluvani paremmin tähän juuri ryhmään | 18 |
| 3. Luokkaan/kouluun on helpompi tulla | 12 |

- | | |
|---|----|
| 4. Uskallan sanoa mielipiteeni paremmin | 15 |
| 5. Luokassa on rennompi tunnelma | 19 |

Kaavio 3. Holma



Kirjallinen palaute kerättiin noin viikko ryhmäytymispäivän jälkeen, kun päivän kulku oli vielä kaikilla tuoreessa muistissa. Varmuuden vuoksi kertosin yhteisesti päivän ohjelman ennen kuin jaoin kyselylomakkeet.

Kirjallisen palautteen analyysi tukee saamaamme sanallista palautetta. Opiskelijat kokivat, että ryhmäytymispäivän parasta antia oli toisiin tutustuminen ja tehtävien toiminnallisuus (Kaavio 1. Holma). Tulokset kertoivat, että onnistuimme osallistamaan kaikki opiskelijat mukaan päivän ohjelmaan. Yhdessä tekeminen ja aktiivinen osallistuminen olivat päivän parasta antia. Jo viikossa opiskelijat huomasivat, että luokassa oli syntynyt rennompi tunnelma (Kaavio 3. Holma).

Vasta aineistoa analysoidessani huomasin, että kaikissa palautelomakkeissa kysymykset ovat epäammattimaisen johdattelevia. Sama toistuu seuraavassa kyselyssä, vaikka olen osannut siinä kohden tehdä kyselylomakkeesta lyhyemmän. Oma osaamiseni ja ymmärrykseni kyselyiden toteuttamisesta lisääntyi melkoisesti opinnäytetyöprosessin aikana. Kaiken kaikkiaan työssäni tekemät virheet ovat olleet paras opettajani.

6 RYHMÄYTTÄMINEN SYKSY 2015

6.1 Ryhmäyttämispäivien suunnittelu

Elokuussa 2015 kokoonnuimme ryhmäyttämisen kehittämistyöryhmän kanssa ja totesimme, että ryhmäyttämispäivien suunnittelu jäi tänä vuonna kokonaan lukuvuoden alkuun. Lähdimme kiireesti selvittämään miten, missä ja kenelle ryhmäyttämistä tänä syksynä toteutettaisiin. Pyysimme muutamia tarjouksia lähiseudun palvelutarjoajilta koskien tilavuokraa ja ruokailun järjestämistä. Koulutusjohtajalta saimme lopulta ohjeen järjestää ryhmäytymispäivät oman oppilaitoksen tiloissa.

Tarkoituksenamme oli ryhmäyttää kaksi liiketalouden perustutkinnon aloittavaa ryhmää, joten halusimme heidät ryhmäytymispäivänä pois Mannila-rakennuksesta, jossa ryhmien kotiluokat sijaitsevat.

Päätimme ohjelmallisesti noudattaa syksyn 2014 ryhmäytymispäivien sisältöä. Tämän vuoksi, että aikataulu oli tiukka uuden keksimiselle ja tehtävät oli jo testattu ja havaittu sopiviksi. Niistä tuli myös mukavaa palautetta sekä opiskelijoilta että henkilökunnalta. Valitsimme fyysiseksi toimintaympäristöksi Kuntola-rakennuksen, jossa on luokkatilojen lisäksi suuri kahtia jaettava liikuntasali, sekä aistihuone.

Tähän mennessä olin kerännyt kirjalliset palautteet elokuussa 2014 aloittaneilta ryhmiltä. Syksyn 2014 ryhmäytymispäivistä kerätty kirjallinen palaute oli ensiarvoisen arvokasta, kun suunnittelimme syksyn 2015 ryhmäytymispäiviä. Niistä saimme totuudenmukaista tietoa siitä, mitä olimme tehneet oikein ja mitä osa-alueita pitäisi vielä kehittää tai muuttaa. Käytin kyselyä tehdessäni Likertin asteikkoa 1-5, tosin virheellisesti siltä osin, että jätin asteikon arvot 2-4 selittämättä. Tämä antaa vastaajalle liikaa tulkinnan mahdollisuuksia (Aaltola, Valli 2015, 98–99). Lisäksi huomasin virheeni liian myöhään aineistoa jo analysoidessani, joten virhe toistuu vuoden 2015 kyselylomakkeessa. Olen käyttänyt kerättyä palautetta hyväkseni syksyn 2015 ryhmäytymispäiviä suunniteltaessa.

6.2 Aloittavien opiskelijoiden ryhmäyttäminen

Validia Ammattiopistossa aloitti elokuussa 2014 kaksi liiketalouden perustutkinnon ryhmää, eli yhteensä 24 uutta opiskelijaa. Molemmissa ryhmissä on vastuupettajan lisäksi ryhmänohjaaja ja toisessa ryhmässä on yksi henkilökohtainen avustaja.

Kävimme jälleen etukäteen luokissa esittäytymässä opiskelijoille ja esittelemässä heille tulevan päivän kulkua ja sisältöä. Pohdimme yhdessä miksi ryhmäytyminen on tärkeää ja mitä tavoitteita toiminnalla voisi olla. Halusimme herättää opiskelijoissa ajatuksia siitä miten ryhmäytyminen voisi auttaa jokaista opintojen sujumisessa ja muissa oppilaitoksen arkeen liittyvissä tilanteissa. Kerroimme edellisen vuoden ryhmäytymispäivistä ja siitä minkälaista palautetta opiskelijat meille niistä antoivat.

Jaoimme opiskelijoille ryhmäytymispäivän ohjelman (liite 3.) ja varmistimme, että kaikki tietävät missä Kuntola-rakennus sijaitsee. Kyselimme ja keskustelimme lukuvuoden aloituksesta ja siitä kuinka tutuiksi opiskelijat ovat ehtineet lukuvuoden ensimmäisten kolmen viikon aikana tulla.

6.3 Fyysinen toimintaympäristö

Kuntola-rakennus on fyysisenä toimintaympäristönä valoisa, avara ja täysin esteetön. Rakennus on valmistunut v. 2010, joten tilat ovat uudenaikaiset. Liikuntasali on jaettavissa kahteen osaan, joten saimme tiloja muunneltua ryhmätöiden tarpeitten mukaan. Toisessa kerroksessa on aistihuone, jossa on valkoiset säkkituolit, tyynyt ja peitot rentoutumista varten. Päätimme käyttää tätä tilaa tietovisatehtävän toteutukseen. Koska liikuntasalissa ei luonnollisestikaan ole valmiina työpöytiä, jouduimme selvittämään ja sopimaan etukäteen mistä luokista pöytiä voisi ko. päivinä lainata.

Saimme onneksi järjestelyavuksi logistiikanalan opiskelijoita, jotka reippaasti kantoivat pöydät ja tuolit niille osoitetuille paikoille ja päivän päätteeksi takaisin. Liikuntasalin varastosta saimme tarvittavan määrän tuoleja ja askartelutarvikkeita varten haimme pommisuojusta kolme koottavaa kevytrakenteista retkipöytää. Järjestelyitä helpotti, ettei tavaraa tarvinnut kuljettaa kaukaa ja jos jotain puuttui, se varmasti oli nopeasti saatavilla.

6.4 Toiminnallisuus

Päädyimme toiminnallisuudessa samoihin tehtäviin kuin edellisvuonna. Lisäsimme loppuun ryhmälle yhteisen tehtävän, jossa kaikki asettuvat puoliksi taitetun pressun päälle seisomaan. Tämän jälkeen pressu taitetaan aina vaan pienemmäksi ja kaikkien ryhmäläisten tulee mahtua aina vain pienenevään tilaan. Tähän tehtävään tuli lisää haastetta, kun toisessa ryhmässä oli sähköpyörätuolia käyttävä opiskelija. Tehtävä sujui kuitenkin mainiosti ja vain yksi opiskelija halusi jättää tehtävän väliin perustellusta syystä.

Hyviä toiminnallisia tehtäviä vastaavanlaisiin tilanteisiin löytyy mm. seuraavista teoksista:

Aalto Mikko, 2010, Ryppäästä ryhmäksi, turvallisen ryhmän rakentaminen, 3. painos, Tammer-Paino Oy

Kataja Jukka, Jaakkola Timo, Liukkonen Jarmo, 2011, Ryhmä liikkeelle! Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi, PS-kustannus

Koivula Kirsi, Räiskettä ryhmään, ohjaajan kirja, 1999, Forssan kirjapaino Oy, Forssa
Leskinen Eija, Ryhmä toimimaan! Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön, PS-kustannus, 2. painos (1. painos 2009)

6.5 Toteutus

Opiskelijaryhmien ikäjakauma vaihteli kuudestatoista kahteenkymmeneen vuoteen. Ryhmäyttämisen näkökulmasta toiminnallisten päivien toteuttaminen on toisaalta helppoa, kun ikäjakauma on näin suppea. Kaikki ovat samanvertaisia ja kiinnostuksen kohteet ovat samanlaisia. Toisaalta taas ikävaihtelun tuoma rikkaus ja vanhempien opiskelijoiden ryhmiin tuoma elämäkokemus, sekä heidän usein ryhmään tuomansa motivoitunut opiskeluilmapiiri jäivät puuttumaan. Ryhmän sosiaaliset roolit eivät ikäjakaman vuoksi ole niin monipuolisia.

Vanhemmat opiskelijat ovat aiempina vuosina ottaneet luokassa luontevasti sellaisia rooleja, jotka ovat tukeneet nuorten kasvua ja kehitystä. Kun ryhmissä on ollut muitakin

aikuisia roolimalleja kuin opettaja ja ohjaaja, on sillä ollut suuri merkitys opiskelijaryhmien ja oppilaitosyhteisön normien muodostumisessa. Nuorilla 16-25-vuotiailla minuuden kehittyminen on vielä kesken.

Aikuiset opiskelijat ovat olleet merkittävä osa sosialisatiota, eli normien ja arvojen opettamista. Nuoret ovat aikuisilta oppineet niitä käytös- ja toimintatapoja, joita oppilaitosyhteisössä pidetään hyväksyttävänä. Nuoruusikäisille tämä on voinut olla jopa yksi mahdollisuus omassa elämänkaaressa paikata lapsuuden mahdollisesti vajaaksi jäänyttä sosialisatiota (Jokinen, Saaristo 2004, 75-83). Ryhmien sukupuoli-ajakauma oli tänä vuonna hyvin tasainen.

Ryhmyttämispäivän kulku noudatti edellisvuoden kaavaa, mutta päivän pituus lyheni, kun matkustamiseen ei mennyt aikaa. Toivotimme aamulla klo 9.00 opiskelijat tervetulleiksi ja istuimme jälleen ringiin tutustumista varten. Edellisvuonna saavuimme kaikki bussilla paikalle yhtä aikaa. Nyt osa opiskelijoista tuli hieman myöhässä ja se häiritsi aloitusta jonkin verran.

Toiminnallisten tehtävien toteuttaminen sujui rutiinilla ja kaikki opiskelijat yhtä lukuun ottamatta osallistuivat kaikkeen toimintaan. Ruokailu järjestyi koululla ilman erillisjärjestelyjä ja kahvituksen tilasimme liikuntasaliin KOPA- eli kotitalouspalveluiden ryhmältä. Lennokkikisaa varten jumppasalin väliverho nostettiin ja lennätyskisa toteutettiin sisätiloissa.

Taukojen aikana järjestelimme pöytiä ja tuoleja aina seuraavaa toimintaa varten sopiiviin muodostelmiin. Otimme päivän mittaan iPadilla valkokuvia. Tähän kysyimme jokaiselta opiskelijalta erikseen suostumuksen. Lopuksi otettiin vielä yhteinen ryhmäkuva ja kuva kaikista lennokeista. Halusimme kuvia päivästä myös Validia Ammattiotopiston sosiaalisen median sivustoille Facebookiin ja Instagramiin.

Käytimme kuvamateriaalia, jossa opiskelijoiden kasvot eivät näy. Ryhmäkuva voi olla joskus vaikkapa yhteiskuva kaikkien käsistä (kuva 3). Päivä päättyi klo 14.00 ja opiskelijat pääsivät suoraan kotiin tai asuntolaan.



Kuva 3. ryhmäkuva

6.6 Palaute

Pyysimme päiväkahvin lomassa keskustellen kaikilta osanottajalta palautetta päivän onnistumisesta. Nämä ryhmät toivoivat jopa enemmän toiminnallisuutta ja liikunnallisuutta päivien sisältöön. Yhdessä tekeminen koettiin kivaksi ja helpoksi. Liikuttavin palaute oli kuitenkin ryhmän yhteiset kannustavat terveiset opiskelijalle, joka ei voinut osallistua ryhmäytymispäivään. Tässä kohden päivää oli huomattavissa selvää vapautumista verrattuna aamuiseen tutustumishetkeen. Jokainen käytti puheenvuoron ja keskustelu oli huomattavasti rennompaa ja vilkkaampaa. Moni opiskelijoista totesi rehellisesti, että parasta päivässä oli oppituntien peruuntuminen.

Viikkoa myöhemmin keräsin jälleen ryhmiltä kirjallisen palautteen (liite 4.). Palautetta kerätessä tulee kiinnittää huomiota siihen mitä, ja ennen kaikkea miksi jotain kysytään. Mitä halutaan saada selville? Kysymyksen asettelu ei saa olla johdattelevaa. Ky-

symysten muoto aiheuttaa eniten virheitä tutkimustuloksiin, jos vastaaja ei ajattele samalla tavoin kuin tutkija on kysymyksen tarkoittanut. Sanamuodot eivät saa olla epä-määräisiä, häilyviä tai monimutkaisia. Myös vastaajan kieli- ja lukutaito tulee ottaa huomioon.

Joskus on myös vaikea määritellä kysyttävää asiaa, jos se ei ole selkeästi mitattavassa muodossa, eikä saatavilla ole aiemmin testattua mittaria. Tällöin tutkijan täytyy itse muotoilla käyttämänsä käsitteet mittariksi eli kysymyksiksi (Valli 2015, 84-86). Olen oppinut kantapään kautta, että kirjallista palautetta pyydetessä kysymyksiä ei saa olla liikaa ja niiden tulee olla hyvin selkeitä.

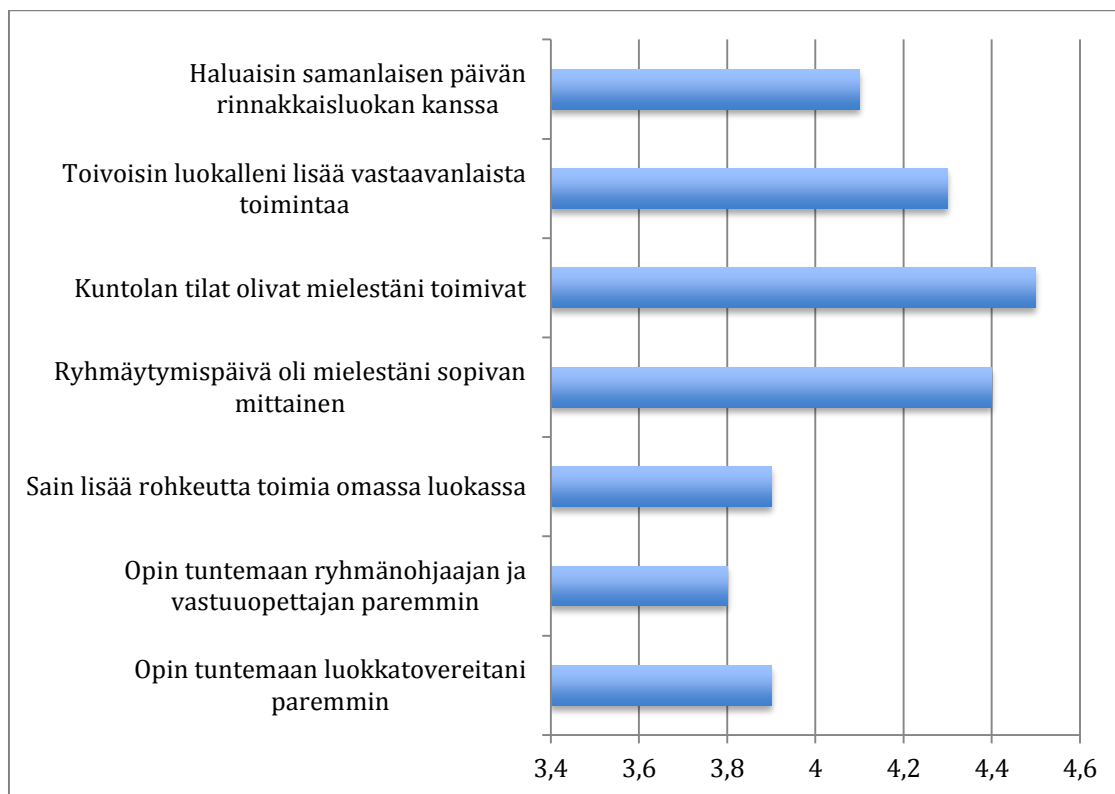
Palautteen keräämisen yhteydessä on hyvä kertoa miksi kyselyyn vastaaminen ja palautteen antaminen on tärkeää, ja mihin kerättyä tietoa käytetään. Olen kokenut hyväksi menetelmäksi myös kannustaa opiskelijoita konkreettisten kehittämis ehdotusten kirjaamiseen. Joskus kehitettävät asiat voivat tuntua arkipäiväisiltä ja pieniltä, mutta pienet epäkohdat jäävät korjaamatta, jos niistä ei saa palautetta.

Ryhmäytymispäivä Kuntolassa 2.9.2015

Kysymykset päivästä ja vastausten keskiarvot, jossa 1 tarkoitti täysin eri mieltä ja 5 tarkoitti täysin samaa mieltä:

1. Opin tuntemaan luokkatovereitani paremmin	3,9
2. Opin tuntemaan ryhmänohjaajan ja vastuopettajan paremmin	3,8
3. Sain lisää rohkeutta toimia omassa luokassa	3,9
4. Ryhmäytymispäivä oli mielestäni sopivan mittainen	4,3
5. Kuntolan tilat olivat mielestäni toimivat	4,5
6. Toivoisin luokalleni lisää vastaavanlaista toimintaa	4,4
7. Haluaisin samanlaisen päivän rinnakkaisluokan kanssa	4,1

Kaavio 1. Kuntola



Avoimeen kysymykseen ”Ryhmäytymispäivässä parasta mielestäni oli” poimintoja vastauksista yhteenvetona:

- hauskanpito
- sujuva yhteistyö luokkakavereiden kanssa
- pääsi tuntemaan luokkaa paremmin
- yhdessä olo
- koko päivä oli kiva

Yllä olevaan kaavioon Kuntola 1. viitaten opiskelijat pitivät palautteiden perusteella omiin luokkatovereihin tutustumista tärkeimpänä ryhmäytymispäivän antina. Päivän pituus todettiin sopivaksi ja tilat toimiviksi. Myös ryhmänohjaaja ja vastuopettaja tulivat päivän aikana tutummiksi.

Sanallisessa palautteessa tuli kirjallista palautetta selkeämmin ilmi, että opiskelijat toivovat vastaavanlaista toimintaa enemmän. Koulupäiviin kaivattiin toiminnallista vaih-

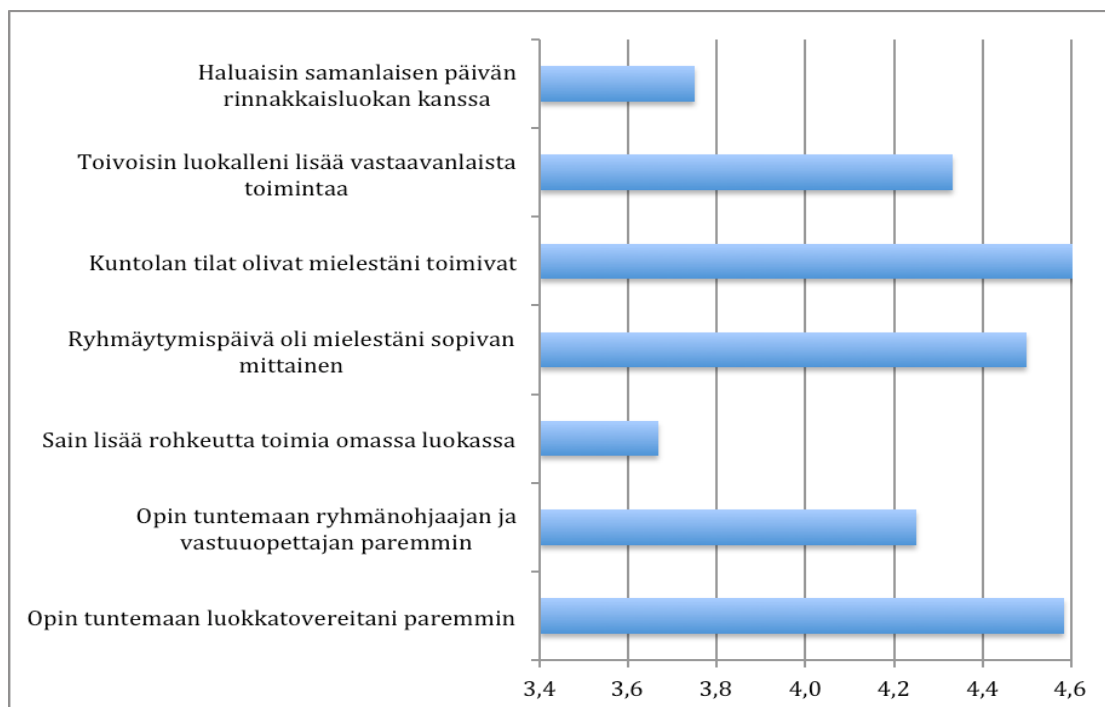
telua ja lisää liikuntaa. Liikunnan merkitys nousi keskusteluissa usein esille. Moni opiskelijoista harrastaa vapaa-ajallaan liikunnallisia lajeja. Yhteiset mielenkiinnon kohteet ovat yhdistävä tekijä ja auttavat omalta osaltaan tutustumisessa sekä ryhmäytymisessä.

Ryhmäytymispäivä Kuntolassa 15.9.2015

Kysymykset päivästä ja vastausten keskiarvot, jossa 1 tarkoitti täysin eri mieltä ja 5 tarkoitti täysin samaa mieltä:

1. Opin tuntemaan luokkatovereitani paremmin	4,6
2. Opin tuntemaan ryhmänohjaajan ja vastuopettajan paremmin	4,3
3. Sain lisää rohkeutta toimia omassa luokassa	3,7
4. Ryhmäytymispäivä oli mielestäni sopivan mittainen	4,5
5. Kuntolan tilat olivat mielestäni toimivat	4,7
6. Toivoisin luokalleni lisää vastaavanlaista toimintaa	4,3
7. Haluaisin samanlaisen päivän rinnakkaisluokan kanssa	3,8

Kaavio 2. Kuntola



Avoimeen kysymykseen ”Ryhmäytymispäivässä parasta mielestäni oli” poimintoja vastauksista:

- se että sai tutustua muihin kunnolla ja oli yhteistä kivaa tekemistä
- kaikki kilpailu pelit ja se miten me kaikki vietettiin aikaa yhdessä pöydällä
- hauskanpito
- kaikki. Tykkäsin eniten siitä kun sai puhaltaa siihen putkiloon ja tykkäsin eniten myös siitä kahvittelusta
- tutustuminen toisiin luokkalaisiin

Kirjallisten palautteiden tulokset vastasivat jälleen sanallista palautetta. Toiminnallisuus ja yhteinen tekeminen olivat ryhmäytymispäivän parasta antia. Oman ryhmän jäsenet tulivat tutummiksi. Myös fyysinen toimintaympäristö koettiin toimivaksi (Kaavio 2. Kuntola). Mielestäni oman oppilaitoksemme tilat olivat huomattavasti toimivammat kuin edellisvuoden Holman leirikeskuksen tilat. Lähitoteutus on myös linjassa oppilaitoksemme kestävän kehityksen periaatteiden kanssa.

7 TULOKSET

Työni tuloksena opiskelijoiden intranettiin tulee oppilaitoksemme avainhenkilöiden videoesittelyt. Niitä tulee tarpeen mukaan päivittää joka lukukauden alussa. Videot toimivat apuna, kun opiskelija tutustuu oppilaitokseen. Toisaalta yhtä hyvin uudet työntekijät voivat hyödyntää videomateriaalia ja tutustua sitä kautta vaikkapa uraohjaajan toimenkuvaan.

Toisena tuloksena toivomme hyvin toimivia ja ryhmäytyneitä syksyllä 2015 aloittavia palvelun osaamisalan ryhmiä. Elo-syyskuussa 2015 mukana oli kaksi liiketalouden ryhmää eli yhteensä n. 24 opiskelijaa.

Kolmas tavoitteeni on ollut tutustuttaa ryhmät toisiinsa. Kaksi Kuntolan ryhmäyttämispäiviin osallistunutta ryhmää suunnittelevat kevätlukukaudella toisilleen toiminnallista tekemistä yhdessä. Koska uutena toimintamallina myös rinnakkaisluokkia ryhmäytetään keskenään, uskon että tämä uusi toimintamalli helpottaa yhteistyötä ja projekteja ryhmien välillä. 1.8.2015 tulevat voimaan uudet ammatillisten perustutkintojen perusteet TUTKE2 (OPH) ja ammatillinen koulutus muuttuu osaamisperusteiseksi. Näin ollen opiskelijoiden hyvä ryhmäyttäminen myös rinnakkaisryhmien kanssa tukee yksilöllisen opintopolun toteuttamista.

Osaamisperusteisuus tulee rikkomaan perinteisten ryhmien tiivistä muodostelmaa. Tämän takia vahva oppilaitosyhteisöön kuulumisen tunne on tärkeä. Opiskelijat omaksuvat Validia Ammattiopiston oppilaitoskulttuurin ja jakavat saman kulttuurin yhteisön muiden jäsenten kanssa. Opiskelijoille tämä jäsenyys oppilaitosyhteisössä on itseltään selvää, eivätkä he välttämättä huomaa yhteisön merkitystä ennen kuin joutuvat siitä eroon esimerkiksi valmistuttuaan. (Kopakkala 2008, 28-32.)

Neljäntenä tavoitteenani oli ryhmäyttämisen integroiminen osaksi oppimista. Mikäli ryhmäyttäminen toteutetaan tulevaisuudessa ensisijaisesti opiskelijoiden ohjatusti suunnittelemana ja toteuttamana, toisen tai kolmannen vuoden opiskelijat voivat sisällyttää opintoihinsa ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ryhmäyttämisprosessin. Monille tällainen käytännönläheinen oppiminen soveltuu teoriapainotteista oppimista paremmin.

Jatkuvuuden ja laadun varmistamiseksi laadin Pieni ryhmäyttämisoras –kirjasen (liite 5.), johon olen koonnut käytännön vinkkejä ryhmäyttämispäivien toteuttamiseen Validia Ammattiopistossa. Opas on tarkoitettu avuksi ryhmäyttämispäiviä suunnitteleville henkilöille. Sitä voivat käyttää yhtä hyvin opiskelijat kuin henkilökuntakin. Kirjasen vinkit ovat hyvin arkisia ja käytännönläheisiä. Olen saanut tuotoksesta hyvää palautetta sekä työpaikallani että opinnäytetyöseminaarissa. Oppaasta tuli riittävän selkeä ja helppolukuinen. Koska kirjanen on tulostettuna fyysiseltä kooltaan pieni A6-kokoinen, siitä on helppo säilyttää vaikkapa ilmoitustaululla. Käytännön vinkit koskevat Validia Ammattiopiston sisäisiä toiminta-tapoja, jotka ovat ns. hiljaista tietoa tai ohjeistus niihin on hankalasti löydettävissä.

8 POHDINTAA

Opinnäytetyöprosessi on ollut yhtä paljon kehittämistehtävä kuin myös henkilökohtainen oppimisprosessi. Olen oppinut uusia toimintamalleja ja tulen toteuttamaan niitä käytännössä Validia Ammattiopistossa. Yhtenä tavoitteenani oli tehdä ryhmäyttämisestä pysyvä käytäntö, johon kaikki opiskelijat ovat oikeutettuja. Nyt se on mahdollista toteuttaa uuden oppilailta oppilaille –mallin mukaisesti. Laatimani Pieni ryhmäyttämisoras toimii toteuttamisen apuvälineenä.

Koska työ kaikinensa on kestänyt noin puolitoista vuotta, olen saanut rauhassa käsitellä ja työstää aihetta. Tiedon hakemiselle, oppimiselle sekä asioiden sisäistämiseksi on ollut aikaa. Erityisen isona asiana koen, että saan opetussuunnitelmasta tukea kehittämistyöhöni ja uudet toimintamallit voidaan sisällyttää opiskelijoiden opintopolkuun. Oppilaitoksen tilojen, opiskelijaryhmien ja olemassa olevien palveluiden hyödyntäminen on kestävä kehityksen toteuttamista käytännössä.

Työni varsinaiset tulokset saamme nähdä vasta tulevina vuosina, kun uusia ryhmäytämismalleja otetaan käyttöön. On mielenkiintoista nähdä, kuinka hyvin Pieni ryhmäytätisopas toimii käytännössä ja onko siitä oikeaksi työkaluksi ryhmäyttämisen toteuttamiseen. Toisaalta opasta voi mielestäni soveltaa vaikkapa avuksi erilasten teemapäivien järjestämiseen.

Havaitsin omaa työtäni pohtiessani, että tekemäni havainnot ryhmäyttämisen hyödyllisyydestä ovat samankaltaisia vastaavanlaisen tutkimusten kanssa. Aiheesta aiemmin tehdyt tutkimukset vahvistavat ja tukevat työni tuloksia. Yhteisöllisyyden lisääminen oppilaitoksessa ja sen ryhmissä tukee oppimista. (Lähtenmäki 2007) (Vääränen, Haapanen, Hakosalo, Kähkönen 2010). Ryhmäyttämisen ja yhteisöllisyyden tärkeyden viestiä on helppo viedä eteenpäin. Voin yhdistää omaa osaamistani Validia Ammatitopiston hyvinvointipalveluiden kanssa esimerkiksi kiusaamisen ehkäisemiseen ja oppilaitosyhteisöllisyyden lisäämiseen.

Oman ohjaajan roolin tunnistaminen on ollut tärkeä osa prosessia. Ymmärrys ohjaajan roolista työssä ja erityisesti ryhmäyttämistilanteissa. Taito olla ohjaajan roolissa selkeästi silloin kun sen aika on sekä tarvittaessa taka-alalle vetäytyminen. Ohjaaja ei suinkaan ole pääosassa vaan ryhmä itse. (Kopakkala 2008, 88-95.) On ollut hyvä joutua arvioimaan ja analysoimaan rauhassa omaa tekemistään. Olen saanut työni edetessä kohdata opiskelijoita, kollegoja, lehtoreita, opiskelukavereita ja monia omien alojensa asiantuntijoita. Oman ammatillisen keskeneräisyyden sietäminen ja elinikäisen oppimisen oivallus on ollut yksi palkinto tästä työstä.

Kohtaamisen taito lähtee siitä tosiasiasta liikkeelle, että minä en tiedä kaikkea. Näen, että muilla on valtava määrä kokemusta ja tietoa, josta minä voin oppia. (Aalto 2002, 34.)

Se into, jolla HUMAKn AIK2014 –ryhmämme opiskelijat ovat opinnäytetöitään tehneet, on ollut tarttuvaa. Jokainen on laittanut itsensä likoon ja jakanut omaa ammattitaitoaan muille. Ryhmän tuki ja kannustus on ollut kantava voima näiden opintojen ajan. Toisaalta olen saanut olla yhtä lailla tukena muille ja jakaa omaa osaamistani. On ollut voimaannuttavaa saada ja antaa rakentavaa palautetta.

Yhteisöpedagogiopinnnot ovat syventäneet osaamistani ja vahvistaneet käsitystäni siitä, että olen oikealla alalla toimiessani nuorten kasvatus-, ohjaus- ja opetustehtävissä. Olen saanut vahvistusta omalle ammatilliselle osaamiselleni kehittämistyön aikana. Ryhmänohjaamisen ja osallistamisen taitoni ovat kehittyneet ja syventyneet. Uskon, että tulevaisuudessa ryhmäytämisen ja ohjaamisen osaavalle yhteisöpedagogille on työmarkkinoilla kysyntää.

Toivon, että kehittämistyöni tuloksena on ammatillisen erityisoppilaitoksen ryhmäytämismalli, jonka voimme ylpeänä esitellä muille erityisoppilaitoksille toimivaksi havaittuna käytäntönä.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Olen iloinen uudesta opetussuunnitelmasta, joka mahdollistaa monenlaista oppimista uusissa oppimisympäristöissä. Validia Ammattiopiston uusi ryhmäytämismalli on helppo sisällyttää opintoihin. Oma kehittämistehtäväni on opinnäytetyöprosessin aikana muuttanut muotoaan. Alkuperäinen ajatukseni henkilökunnasta ryhmäytämisen toteuttajana on muuttunut kokonaan. Jatkossa aion viedä eteenpäin Keskuspuiston ammattiopiston mallia, jossa kolmannen vuoden opiskelijat suunnittelevat ja toteuttavat ryhmäytämispäivän ensimmäisen vuoden opiskelijoille.

Se on opiskelijoille oppimisprosessi ja toteutus tapahtuvat oppituntien puitteissa. Opiskelijat saavat suunnittelusta ja toteutuksesta osaamispisteitä. Tämä ei kuormita henkilöstöä yhtä paljon, kun ryhmäyttäminen sisällytetään opintoihin ja toteutuksesta vas-

taavat opiskelijat. Ohjelmastakin tulee varmasti erilainen, kun se on tehty nuorilta nuorille, kuin silloin jos toteuttajana toimii opettaja tai muu aikuinen (Carlborg Marika 2015, Keskuspuiston ammattiopisto, haastattelu). Oppilaitoksen tutor-opiskelijat voivat olla ryhmien apuna ja mukana toteutuksessa (Koskinen Lea 2015, Ammattiopisto Varia, haastattelu).

Kehittämistyömme jatkuu ja harjoittelemme uuden mallin käyttöön ottamista varsinaisesti vuoden 2016 aikana. Mahdollisesti otamme kehittämistyöryhmään opiskelijoita mukaan suunnittelemaan ja ideoimaan käytännön toteutusta.

Lukuvuoden 2015–2016 aikana voimme eri toimijoiden kesken kerätä palautetta ryhmäytymisen onnistumisesta ja käyttää hankittua tietoa hyväksi uuden ryhmäyttämismallin toteutuksessa. Uskon, että tulevaisuudessa ryhmäyttämisen toteuttaminen Validia Ammattiopistossa tulee olemaan näkyvämpää ja saa osakseen sen arvon mikä sille kuuluu.

10 LÄHTEET

- Aalto Mikko 2010, Ryppäästä ryhmäksi, turvallisen ryhmän rakentaminen, 3. painos, Tammer-Paino Oy
- Aalto Mikko 2002, Vuorovaikutustaidot, Forssan kirjapaino, Forssa, 34-36
- EHYT ry, Ryhmäilmiö 2015
http://ammattilainen.fi/Ryhmailmia_koulutukset_2015_2016.pdf
- Finlex, Laki ammatillisesta erityisopetuksesta, A 811/1998, 8 §
- Vääränen Mikko, Haapanen Mauno, Hakosalo Jenni, Kähkönen Katja 2010, Aloittavien opiskelijoiden ryhmäytymisen tukeminen toisen asteen koulutuksessa, Tampereen ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Tampere
- Jauhiainen Riitta, Eskola Marjatta 1993, Ryhmäilmiö, Perustietoa ryhmän käytöstä ja ryhmätyöstä sosiaalityöhön sovellettuna, WSOY, 14–20
- Jokinen Kimmo, Saaristo Kimmo 2004, Sosiologia, WSOY, 75–83
- Kapanen Heini 2015, opetusmateriaali, Sosiaalinen pääoma – käsitteestä ja osallisuus, HUMAK, Nurmijärvi
- Kataja Jukka, Jaakkola Timo, Liukkonen Jarmo 2011, Ryhmä liikkeelle! Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi, PS-kustannus
- Koivula Kirsi, Räiskettä ryhmään 1999, ohjaajan kirja, Forssan kirjapaino Oy, Forssa
- Kopakkala Aku, Porukka 2008, jengi, tiimi, Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen, Edita, Helsinki, 28–32, 88–95
- Leskinen Eija 2009, Ryhmä toimimaan! Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön, PS-kustannus, 2. painos
- Lähteenmäki Sari 2007, Ryhmäyttäminen ohjaajan työkaluna, Kehityshankeraportti, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Ammatillinen opettajakorkeakoulu, Jyväskylä
- Mänty Tarja 2000, Ammatillisista erityisoppilaitoksista elämään, Jyväskylän Yliopisto, Jyväskylä, 88–91

Opetushallitus, Ammatillisten perustutkintojen perusteet 2015

Opetushallitus, Liiketalouden perustutkinnon opetussuunnitelma,
http://www.oph.fi/download/162223_liiketalouden_pt_01082015.pdf

Opetushallitus, Osaamisperusteisuus todeksi – askelmerkkejä koulutuksen
 järjestäjille, TUTKE 2 toimeenpanon tukimateriaali, oppaat ja käsikirjat 2014:8

Saloviita Timo 2006, Yhteistoiminnallinen oppiminen ja osallistava kasvatus,
 PS-Kustannus, Jyväskylä 27-28, 47-48

Saaranen-Kauppinen Anita & Puusniekka Anna. 2006. KvaliMOTV - menetelmä- ope-
 tuksen tietovaranto [pdf-verkkajulkaisu]. Tampere : Yhteiskuntatieteellinen tietoar-
 kisto [ylläpitäjä ja tuottaja]. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>. (Viitattu
 3.12.2015.)

Suomen virallinen tilasto (SVT): Erityisopetus [verkkajulkaisu].

ISSN=1799–1595. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 12.10.2015].)

Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/erop/kas.html>

Valli Raine 2015, Paperinen kyselylomake. Teoksessa Aaltola Juhani, Valli Raine
 (toim.), Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä
 aloittelevalle tutkijalle, PS-Kustannus, Jyväskylä, 84–86, 98–99.

Vaskisalmi Tuomas, Kamppailija ei kiusaa – opas ohjaajille menetelmiä ja leikkejä,
<http://www.judoliitto.fi/seuroille/kamppailija-ei-kiusaa/>

11 LIITTEET

1. Ryhmäytymispäivän ohjelma 2014 Holma
2. Palautekyselylomake 2014 Holma
3. Ryhmäytymispäivän ohjelma 2015 Kuntola
4. Palautekyselylomake 2015 Kuntola
5. Pieni ryhmäyttämisoapas

Ryhmäytymispäivän ohjelma

Holman leirikeskus,
Holmantie 10, Klaukkala

- Klo 9.00 Lähtö koululta Järvenpäästä
- Klo 10.00-11.30 Ryhmäytymistehtäviä
Anna-Liisa Salminen/ Mirva/Elina
- Klo 11.30-12.30 Lounas
- Klo 12.30-14.00 Ryhmäytymistehtäviä,
Elina Junnola & Mirva Aaltonen
- Klo 14.00-14.15 tauko
- Klo 14.15-15.15 Kahvit ja pullat
nuotiolla, vaahtokarkkien paahtamista
- Klo 15.15 Bussi lähtee kohti
Järvenpäästä
- Klo 16.00 Paluu koululle

Validia Ammattiopisto
Ryhmäytymispäivän palautekysely 2014 Holma

Arvioi seuraavat väittämät asteikolla 1-5 ympyröimällä
5 = täysin samaa mieltä 1 = täysin eri mieltä

Tutustuin luokkatovereihini paremmin

1 2 3 4 5

Tutustuin vastuopettajaan ja ryhmänohjaajaan

Paremmmin

1 2 3 4 5

Sain/uskalsin osallistua kaikkeen toimintaan

1 2 3 4 5

Leirikeskuksen tilat ja ympäristö olivat toimivat

1 2 3 4 5

Osallistuin omalla panoksellani päivän onnistumiseen

1 2 3 4 5

Suosittelen vastaavanlaista päivää ensi vuoden
aloittaville ryhmille

1 2 3 4 5

Mikä mielestäsi oli päivän mukavin aktiviteetti?

☐ Tutustuminen

☐ Tehtävärastit

☐ Lennokki-ryhmätyö

Mitä muuttaisit päivän kulussa?

Onko ryhmäytymispäivä ja sen mahdolliset hyödyt näkyneet mielestäsi ryhmänne arjessa?

Arvioi päivän tunnelmaa yhdellä sanalla

Ryhmäytymispäivä auttoi minua seuraavasti:

- ☐ Opin tuntemaan luokkatovereitani paremmin
- ☐ Tunnen kuuluvani paremmin tähän juuri ryhmään
Luokkaan/kouluun on helpompi tulla
- ☐ Uskallan sanoa mielipiteeni paremmin
- ☐ Luokassa on rennompi tunnelma
- ☐ Jollain muulla tavoin, miten? _____

KIITOS PALAUTTEESTASI!



LPT15A RYHMÄYTYMISPÄIVÄ 2.9.15 Kuntolassa

klo 9.00 - 11.30	Tutustuminen ja ryhmäytymistehtäviä
klo 11.30 - 12.30	Lounas Validian omassa ruokalassa
klo 12.30 - 13.30	Ryhmäytymistehtäviä
klo 13.30 - 14.00	Loppukoonti & iltapäiväkahvit Kuntolassa

Ryhmäytymispäivän vastuuvetäjät:

Anna-Liisa Salminen, Elina Junnola ja Mirva Aaltonen

Lämpimästi tervetuloa!



LPT-ryhmien ryhmäytymispäivä 2.9. ja 15.9.2015 Kuntolassa

Elina Junnola

PALAUTEKYSELY

Oletko samaa mieltä seuraavista väittämistä? Arvioi asteikolla 1 – 5.

1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

1. Opin tuntemaan luokkatovereitani paremmin

1 2 3 4 5

2. Opin tuntemaan ryhmänohjaajan ja vastuupettajan paremmin

1 2 3 4 5

3. Sain lisää rohkeutta toimia omassa luokassa

1 2 3 4 5

4. Ryhmäytymispäivä oli mielestäni sopivan mittainen

1 2 3 4 5

5. Kuntolan tilat olivat mielestäni toimivat

1 2 3 4 5

6. Toivoisin luokalleni lisää vastaavanlaista toimintaa

1 2 3 4 5

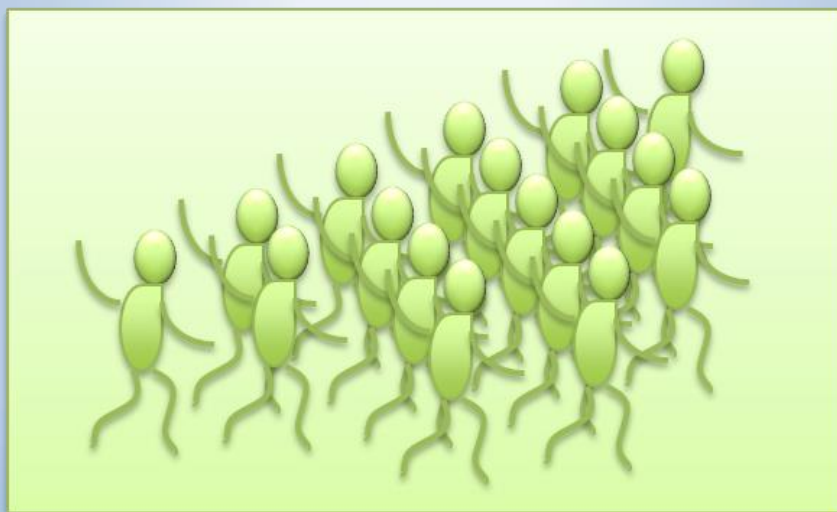
7. Haluaisin samanlaisen päivän rinnakkaisluokan kanssa

1 2 3 4 5

8. Ryhmäytymispäivässä parasta mielestäni oli _____

Pieni? ryhmyttämisopas?

Validia?
Ammattiopisto?





Tämä opas on tarkoitettu avuksi Validia Ammattiopiston opiskelijaryhmien ryhmäyttämisen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Opas sisältää ohjeita ja käytännön vinkkejä.

Tätä opasta voivat hyödyntää vastuuopettajan lisäksi muu opetushenkilöstö, opiskelijat tai kuka tahansa ryhmäyttämistä suunnitteleva henkilö.



1.

Mieti ryhmäyttämislle sopiva ajankohta n. 3-6 viikon päähän koulun alkamisesta.

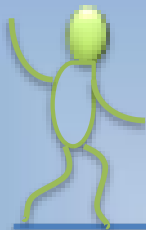
Lyö päivät lukkoon jo keväällä.

Huomioi mahdolliset muut syyslukukauden alkuun toistuvasti sijoittuvat tapahtumat, kuten koulukuvauspäivät yms.

Tarkista päivämäärät ja budjetti koulutuspäälliköltä.




VINKKI! Sopiva pituus toiminnalliselle ryhmäyttämispäivälle on 5-6 tuntiin sisältäen ruokailun ja päiväkahvin.



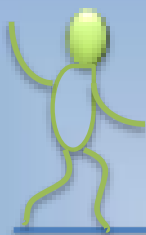
2.

Suunnittele päivän ohjelma pääpiirteissään ja niihin liittyvä tilojen tarve. Muista säävaraus/ vaihtoehtoinen toiminta ulkoilulle.

Kampuksella on paljon erilaisia toimintaympäristöjä ja aivan lähistöllä hyviä ulkoilualueita. Mieti voisiko niitä hyödyntää?

- Tapiolan liikuntasali ja taukotila
- Mannilan pohjoispäädyn isot yhdistettävät luokat
- Kirjasto ja Workshop 
- Piha-alueet
- Kuntolan aula
- Aistitila max. 8 henkilöä kerrallaan
- Kuntolan liikuntasali (saa jaettua kahteen osaan väliverholla)
- Rantapuisto
- Urheilukenttä (sovi käytöstä Järvenpään yhteiskoulun kanssa)
- Lemmenlaakson luontopolku (osittain esteetön)
4,5 km päässä koululta





3.

Varaa tilat joko oppilaitoksen tiloista tai talon ulkopuolelta. Tällöin huomioi mahdollinen kuljetuksen tarve.

Validian luokkatiloja voit varata Wilman kautta tai opintotoimiston avustuksella.

Sovi Kuntolan liikuntasalin ja muiden tilojen käytöstä aina myös opettajien kanssa.



VINKKI! Muista ilmoittaa infoon ja ruokapalveluille, jos koko ryhmä on pois koululta koko päivän.





4.

Suunnittele päivän ohjelma ja aikataulu.
Tässä yksi malli:

klo 9.00 - 11.30	Tutustuminen ja ryhmytymistehtäviä
klo 11.30 - 12.30	Lounas
klo 12.30 - 13.30	Ryhmytymistehtäviä
klo 13.30 - 14.00	Loppukoonti & iltapäiväkahvit



VINKKI! Älä kerro tehtävistä etukäteen tarkemmin,
ettet tahattomasti luo ennakkoasenteita tai odotuksia.





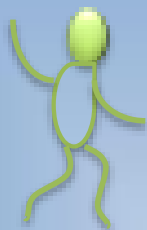
5.

Järjestä ruokailu ja kahvitus.
Vaihtoehtona ruokailulle voi olla
makkaranpaisto nuotiolla tai vaikkapa
eväspussi, riippuen siitä missä
ryhmyyttäminen toteutetaan.
Kahvituksen voi järjestää oppilaitoksen
muihin tiloihin tilaamalla kahvit
etukäteen ruokapalveluilta tai
KOPA-ryhmiltä.
Päiväkahvin voi korvata välipala-/
hedelmatarjoilulla.



VINKKI! Selvitä etukäteen mahdolliset
erityisruokavaliot.

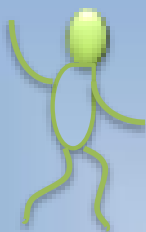




6.

Kerro ryhmälle tulevasta ryhmäytymispäivästä noin viikkoa ennen varsinaista ajankohtaa. Sovi vastuuopettajan kanssa sopiva ajankohta esittelylle. Käykää läpi missä ja miten päivää vietetään. Pohtikaa yhdessä myös miksi on hyvä ryhmäytyä.

- Tullaan tutuiksi
- Uskalletaan jutella kaikkien kanssa
- Ryhmähenki paranee
- Jatkossa helppo työskennellä kenen kanssa tahansa
- Ryhmäytyminen edistää opintojen sujumista
- Tuttuun ryhmään on helppo ja kiva tulla
- Myös opettaja, ohjaaja ja avustajat tulevat osaksi ryhmää



7.

Etukäteen ryhmäytymispäivän ohjelmasta voi kertoa seuraavasti:

- Tehtävät ovat helppoja ja niitä ei tarvitse tehdä yksin
- Kukaan ei joudu esiintymään
- Jokainen osallistuu omalla panoksellaan
- Tärkeintä on, että jokainen tulee paikalle
- Yhdessä tehdään päivästä mukava
- Väillä on mukava tehdä muutakin kuin istua oppitunneilla
- Tarkoitus on, että päivästä jää hyvä mieli
- Opiskelijat vaikuttavat itse päivän kulkuun ja onnistumiseen
- Opiskelijoilta saatu palaute ryhmäytymispäivistä on ollut positiivista





8.

Hanki hyvissä ajoin kaikki tarvikkeet ryhmäyttämistehtäviä varten.

Pyydä esimieheltä ostohankintalomakkeeseen allekirjoitus.

Jos päivän aikana otetaan kuvia, tarvitset kuvausluvan. Kaikki eivät halua kasvokuvaa itsestään, mutta suostuvat kuviin joissa näkyy selkä tai kasvojen edessä on jotain esim. lennokka.

Ryhmäkuvasta käy vaikkapa hauska kuva kaikkien käsistä tai jaloista.

Kuvan voi myöhemmin tulostaa muistoksi luokan seinälle.





9.

Varsinainen ryhmäyttämispäivä on hyvä aloittaa toivottamalla kaikki tervetulleeksi ja käymällä yhdessä päivän ohjelma läpi.

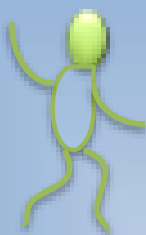
Tässä vaiheessa opiskelijat on hyvä sitouttaa osallistumaan ja ottamaan vastuuta päivän onnistumisesta. Esitä heille suoria kysymyksiä:

”Matti, lupaatko sinä osallistua omalta osaltasi yhteiseen päivään ja tehdä parhaasi, että päivästä tulee mukava?”

”Anna, mitä mieltä olet? Aiotko osallistua kaikkeen mihin muutkin?”

VINKKI! Istukaa piirissä, jos mahdollista. Näin kaikki saavat toisiinsa katsekontaktin.





10.

Aloita ryhmän kanssa tutustuminen kysymällä kuinka moni muistaa luokkatovereidensa nimet. Voit pyytää vaikka vieressäsi istuvaa opiskelijaa kertomaan niiden henkilöiden nimet, jotka hän muistaa.

Voitte jatkaa niin, että jokainen kertoo vaikkapa mukavan/itselle merkityksellisen kesämuiston tai asian josta erityisesti pitää. Kertojalla voi olla pallo tai lankakerä, jonka hän heittää sille henkilölle jonka kertomuksen haluaa seuraavaksi kuulla.

VINKKI! keskustelunaiheita voivat olla myös lempiruoka, harrastukset, lempieläin jne.





11.

Jaa opiskelijat n. 4 hengen ryhmiin toiminnallisia tehtäviä varten. Tehtävien tulee olla sellaisia, että kaikilla on mahdollisuus osallistua niihin. Tehtävät voivat olla leikkimielisiä kisoja, joista jaetaan kaikille palkinto.

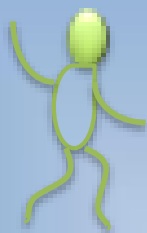
Ensimmäinen tehtävä on keksiä ryhmälle nimi.

Tässä muita ideoita:

- Puhallustikka
- Kuvien tunnistaminen
- Lööppitehtävä
(keksi valmiiseen kuvaan otsikko)
- Tietovisa
(aihepiiri voi liittyä opiskeltavaan alaan)
- Musavisa
- Lennokin rakentaminen ja lennätyskisa

VINKKI! Oppilaitoksen kirjastosta löytyy mm. kirjat: Räiskettä ryhmään ja Tuttavaksi tulemme, joista löytyy lisää toiminnallisia tehtäviä.





12.

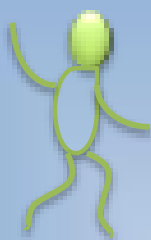
Kokoa päivän päätteeksi koko porukka yhteen. Keskustelkaa päivän kulusta ja siitä millaisia ajatuksia päivä on opiskelijoissa herättänyt.

- Mikä päivässä oli parasta?
- Mikä fiilis päivästä jäi?
- Oliko päivä mielestäsi hyödyllinen?

Pyydä jokaista antamaan päivälle kouluarvosana perusteluineen.

Muista omalta osaltasi kiittää osallistujia ja antaa heille myönteistä palautetta.

VINKKI! Mikäli intoa riittää, voit muutaman viikon kuluttua palata aiheeseen ja miettiä näkykö ryhmäytyminen luokan arjessa ja oliko siitä hyötyä.?



Muistilista?

Tilavaraukset

☐

Ohjelma

☐

Kuljetus

☐

Ruokailu

☐

Päiväkahvi

☐

Tarvikkeet

☐

Musiikki

☐

Palkinnot

☐

Kuvauslupa

☐

Nimilaput

☐

?

?

